

ਪਰਦੇਸ਼ ਦਾਇਮਜ਼

ਸੱਤਵਾਂ ਸਾਲ

Pardes Times Bi-weekly
7th year in Publication

ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

www.pardesimes.com

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ. ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

VOL- 7 No. 175 August 07, 2013

E-mail : info@pardesimes.com

Ph.: 510-938-7771,

Fax- 510-740-3520

ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੀਤੀ ਪਤਲੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜਨ ਦੇ ਲਈ ਛਿੜ ਪਈ ਚਰਚਾ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ 1965 ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵੱਸੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਦੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਰੁਕਵਾਉਣ ਲਈ ਤਰਲੇ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਦੇ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 1964 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਲਈ 2010 ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਕ ਫਟੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਬੰਬੇ ਟੈਨੈਸੀ ਐਂਡ ਲੈਂਡ ਐਕਟ 1948 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਜਾੜੇ ਜਾਣ ਲਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਵਲ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਖਾਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਜਾਣ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਤਾਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਮੋਦੀ ਹੁਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ

ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਝਲਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਕੋਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤਾਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਇੱਧਰ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮੰਨਣੀ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ, ਜਿਹੜਾ ਮੋਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੈਸ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਕ ਵਫਦ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਮੰਗ

ਰੱਖੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੁ-ਜਰਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉਤੇ ਵੀ ਗੁਣੀਆ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਸੁੱਟਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜੇਕਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਜਾੜਾ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਤਰਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਾਫੀ ਪਤਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ

ਹੁਣ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੁੱਝ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਪੈਂਤੜਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਉਤੇ ਵੀ ਪੈਣ ਦੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਵਰਗ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਖਤ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲੇਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਜੇਕਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਸਚਿਤ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਹੈ, ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਯੂ. ਪੀ. ਏ. ਵਿਚ ਹੀ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਜੋ ਪਿਆਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਮੋਦੀ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਵੈਰੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਇਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

AVTAR SINGH TARI
ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਿਐਲਟਰ
510-742-6600 Office
510-742-9100 Fax
37600 Central Ct. #264, Newark, CA 94560
www.AllianceBayRealty.com

A-1 INTERIOR DECORATION INC.
BEST PRICES IN THE BAY AREA
FREE ESTIMATES
CELL 510 565-6667 OFFICE 510 732-1555 FAX 510 732-0555
Visit our showroom NOW!!!
3165 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

Kash FABRICS
EXCLUSIVE DESIGNER Bridal Boutique
LEHNGAS, SAREES
PUNJABI & MASKALI SUITS
COSTOM PRESSURE
STONE JEWELLRY
510-538-1138 29576 Mission Blvd, Hayward, CA 94544

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫਤਰ 44790 S.Grimmer Blvd. #204 Fremont, CA 94538 510-657-6444
ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫਤਰ 37-18-73rd St, Ste401 Jackson Height, NY 11372 718-533-8444
ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦਫਤਰ 2945 W.Capitol Ave. West Sacramento CA 95691 916-372-4448

Pidipompi.com
Call India and 50 other countries
\$20 - 3000 minutes
ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਡਾਇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪਿਨ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਨ ਤੋਂ ਕਾਲ ਕਰੋ
Service Provided
* Pin Less Dialing
* Speed Dial or Easy Dial
* Recharge Over The Phone
* Superior Voice Quality
* 24/7 Customer support
* No Connection Fees
* No Hidden Charges
For details
www.pidipompi.com
or call 1-800-710-8839

GURBINDER S MAVI, AGENT
Insurance Lic.# 0F22244
Bus : 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
101 University Avenue Palo Alto, CA 94301
Like a Good Neighbor, State Farm is There
statefarm.com

AUTOBAHN Body & Paint
Specializing in Convenience & Quality
Baghel Singh Jaswal
Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto - Home - Life - Health - Business - Commercial
PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490
30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

ਵਾਪਸ ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੜਦੇ, ਤੀਰ ਕਮਾਨੋਂ ਬੋਲ ਜ਼ਬਾਨੋਂ!

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ 'ਦੁਪਾਲਪੁਰ'

"ਕਿੰਨੇ ਭਰਾ ਹੁੰਦੇ ਓ ਬਈ ਤੁਸੀਂ?" ਰਾਹ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਆਣ ਮਿਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾਵਾਕਿਫ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

"ਚਾਰ ਜੀ।" ਅੱਗਿਉਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ। "ਜੇ ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ ਵੀ ਹੁੰਦੇ, ਫੇਰ ਕਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਟੰਗ ਭੰਨ ਲੈਣੀ ਸੀ?"

ਹੋਈ ਨਾ ਉਹੀ ਗੱਲ, ਅਖੋ; ਤੂੰ ਕੌਣ? ਮੈਂ ਖਾਹ-ਮੁਖਾਹ! ਜੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ 'ਖਰ ਦਿਮਾਗ' ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਮੋਹਰਿਉਂ ਆਖ ਦਿੰਦਾ, "ਤੂੰ ਮਾਮਾ ਮਰਦਮ-ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦੈ?... ਤੂੰ ਕੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣੈ ਮੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ? ਅਸੀਂ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਈਏ?" ਤਾਂ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਖੜਕਾ-ਦੜਕਾ ਪੱਕਾ ਈ ਸੀ। ਜੇ ਦੂਸਰੇ ਨੇ ਸਾਉ-ਪੁਣਾ ਵਰਤਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਿਨ-ਮਤਲਬ 'ਲੱਤ ਭੰਨ ਲੈਣ' ਦੀ ਬੇ-ਲੋੜੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਕੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਹੀ ਤਲਖ-ਕਲਾਮੀ ਨੇ ਦੋ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਣ ਲੱਕੜਾਂ ਦਾ ਵੇਰ ਇੱਕ ਚਿੰਗਾਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਆਹ ਦੀ ਵੇਰੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਕਬਰ-ਬੀਰਬਲ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਸਵਾਲਾਂ-ਜੁਆਬਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇ ਲਾ-ਲਾ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੱਸਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਭਰੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਨੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਅੰਗ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਅੰਗ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਸੋਚਣ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਮੰਗੀ। ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਮਾੜੇ-ਚੰਗੇ ਅੰਗ ਗਿਣਾਏ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਮੀਰ-ਵਜ਼ੀਰ ਦੇ ਜੁਆਬ ਤੋਂ ਅਕਬਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਵਾਲ ਬੀਰਬਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੁੱਪ-ਗੜੁੱਪ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ! ਬੰਦੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਅੰਗ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਅੰਗ ਹੈ, ਜੋ ਪੁੱਜ ਕੇ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰੇ ਦਾ ਮਾੜਾ ਵੀ।"

ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਔਗੁਣ ਜਾਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਬਿਆਨਣ ਵਾਲੇ ਦਰਬਾਰੀ ਬੀਰਬਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ 'ਸੁੰਨ' ਹੀ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ-ਜੁਬਾ ਹੋ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬੀਰਬਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਵਜ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਣ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਬੀਰਬਲ ਬੋਲਿਆ, "ਹਰੇਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚਲੀ ਜੀਭ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾੜੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਜੀਭ ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਰਸੀਲੇ ਬਚਨ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਜੀਭ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਚਦਾ ਹੈ, ਭੈੜਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਣ ਲਈ ਥਾਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ

ਹੋਰ ਅੰਗ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹੋ ਜੀਭ ਚੰਗੀ ਤੇ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਗਹਿਰਾ ਭੇਦ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਕਤਾ ਬੋਲਦਾ ਹੋਇਆ ਸੈਕਤੋ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਜੀਭ ਨਾਲ ਭੜਕੀਲਾ ਲੈਕਚਰ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਲਾਬੂ ਵੀ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਘੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਬੜੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਪੱਕੜੀ ਲਿਖੀ ਹੈ : 'ਕੌੜਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਕਦਾ।' ਇੱਕ ਥਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ੇਖ ਸਾਹਿਬ ਨਸੀਹਤ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ : 'ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸ਼ਹਿਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੇ, ਕੀੜੀਆਂ ਆਪੇ ਤੁਰੀਆਂ ਆਉਣਗੀਆਂ!' ਮਿੰਨਾ ਬੋਲਣ ਦੀ ਉਸਤਿਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਅਹਿ ਕਥਨ ਪੜ੍ਹੋ ਤਾਂ ਜ਼ਰਾ : "ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿੰਨਾ ਬੋਲਣਾ ਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਦਰ-ਪੂਰਤੀ (ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ) ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਰਾਮ ਰਾਮ' ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਤੋੜਾ ਵੀ ਚੂਰੀ ਖਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਕੁਤੱਤਣ ਭਰੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਪਏ ਫ਼ਸਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਰੱਚਿਕ ਕਥਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਉਦੋਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਖੜੇ ਵੱਡੇ ਬੋਹੜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਘੱਤੇ' ਬਣਾ-ਬਣਾ ਖੇਡਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ। ਉੱਥੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਖੁੰਦ-ਚਰਚਾ ਚੱਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿਉ। ਪੇਂਡੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਫਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ 'ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨੀ ਤੋਪਾਂ' ਦੇ ਅੱਗ-ਵਰ੍ਹਾਊ ਫਾਇਰ ਹਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਉਸ ਸੱਥ ਵਿੱਚ ਸੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਆਹੋ-ਵਰੇ ਗਭਰੇਟ ਮਸਤੀ 'ਚ ਆਏ ਲੁਣ-ਸਲੂਣੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ 'ਗੰਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਆ' ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਰੇ-ਪਰੇ ਨੂੰ ਦੁੜੇਗੇ ਮਾਰਦੇ ਵਗ ਜਾਂਦੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਥੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਿਸੇ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਏ ਬਾਬੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਇਹ ਲੋਕ-ਰੁਚੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਈ :

ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਗੱਭਰੂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਵਾਂਞੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੈਦਲ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਤੁਰਦਿਆਂ-ਤੁਰਦਿਆਂ ਦੁਪਹਿਰ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਵੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਘਰੇਂ ਕੁਝ ਖਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸੋਚੀ। ਪਿੰਡ ਵੜਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਐਸੇ ਘਰ ਵੱਲ ਪਈ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ ਚੁੱਲ੍ਹੇ-ਚੌਂਕੇ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਲੰਘ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮਾਈ ਦੇ ਗੋਡੀਂ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ ਮੰਗਿਆ। ਆਦਰ-ਭਾਅ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨੀ 'ਤੇ ਬਹਾਉਦਿਆਂ ਮਾਤਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਪੁੱਤਰੋ, ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਖਿਚੜੀ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਧਰੀ ਹੈ। ਬੁਰਕੀ-ਬੁਰਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਖਾ ਲਿਉ। ਦੋਵੇਂ ਗੱਭਰੂ ਬੀਬੇ ਰਾਣੇ ਬਣ ਕੇ ਮੰਨੀ ਉੱਪਰ ਸਜ ਗਏ।

ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਖਿਚੜੀ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਮਾਤਾ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਮੋਹਰੇ ਪਰੋਸ ਦਿੱਤੀ। ਖਿਚੜੀ ਖਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਮਾਤਾ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਸੱਜਰ-ਸੂਈ ਮੱਝ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, "ਮਾਂ ਅਹਿ ਮੱਝ ਬੜੀ

ਭਾਰੀ ਐ।"

"ਆਹੋ ਪੁੱਤਰੋ, ਮੈਂ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ...ਵੱਡ-ਵੜੇਵੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਮੁੱਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ।" ਮਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਹਿ ਦੀ ਸਿਫੜ ਸੁਣ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। "ਪਰ ਮਾਤਾ ਤੂੰ ਇੱਕ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰ ਗਈ।" "ਕਿਹੜੀ ਪੁੱਤਰ?" ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਮਾਈ ਬੋਲੀ। "ਆਪਣਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੜਾ ਤੰਗ ਰੱਖਿਆ।" "ਮੈਂ ਸਮਝੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤ...।" ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵੱਲ ਗਰੂ ਨਾਲ ਤੱਕਦਿਆਂ ਮਾਈ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਆਹੀ ਕਿ ਜੇ ਤੇਰੀ ਮੱਝ ਮਰ ਜਾਏ ਤਾਂ ਏਨੇ ਭੀੜੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਵੇਂ ਕੱਢੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ?"

ਏਨੀ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮਾਈ ਦੇ ਸੱਤੀਂ ਕੱਪੜੀਂ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸੋਟਾ ਜੜਿਆ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਈ ਕੋਲੋਂ ਛਿੱਤਰ-ਪੁੱਛ ਕਰਦਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਟੱਪਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਨੇ ਖਿੜ ਕੇ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਹੋਈ ਖਿਚੜੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ 'ਤੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ। ਦੋਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਨਿੱਮੋਝੁਣੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਕੇ ਗ਼ਲੀ-ਗ਼ਲੀ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਚੋਂ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਪਿੱਛ ਚੌਂਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪੇਂਡੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜਵਾਨੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੁੜਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕੀ ਚੋਅ ਰਿਹਾ ਹੈ?

"ਸਾਡੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਰਸ!" ਬੇ-ਸੁਰਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਸਰੀ 'ਬਾਤ' ਉਦੋਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਂ। ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਪਿੰਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਦੌਲਤਪੁਰੋਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਆ ਲੱਗੇ। ਸ੍ਰ: ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਾਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰ: ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ। ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਸਨ ਚੁੱਪ-ਚੁੱਪ ਤਬੀਅਤ ਵਾਲੇ, ਪਰ ਸਰਦਾਰ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਬੜੇ ਹੀ ਹਸ-ਮੁਖ ਅਤੇ ਲੜੀਫੇ-ਬਾਜ਼ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਸਕੂਲੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਟੋਟਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿੱਚ ਪਈ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਮੈਂ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ।

ਜਮਾਤ ਦਾ ਮਾਨੀਟਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਵੇਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚੈੱਕ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪੇਪਰ ਮੈਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ। ਆਪ ਉਹ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ, ਤਾਂ ਕਿ ਪੇਪਰਾਂ 'ਚੋਂ ਘੱਟ ਨੰਬਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ 'ਵਜ਼ਤਰ' ਕਰ ਸਕਣ। ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਬੰਡਲ ਹੱਥ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਖੜਾ-ਖੜਾ ਬੋਲੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ; ਫਲਾਣਾ ਸਿੰਘ ਰੋਲ ਨੰ: ਐਨਾ, ਨੰਬਰ ਐਨੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਜ਼ੀਰੋ ਬਣਾ ਸੋ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਹੰਕਾਰ 'ਚ ਫੁੱਲ ਕੇ ਇੰਜ ਬੋਲਦਾ, "ਰੂਪ ਲਾਲ, ਗੋਲ ਅੰਡਾ...ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁਰਗੀ ਦਾ ਅੰਡਾ!" ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਚਮਲ ਚਮਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕਦਮ ਮੈਨੂੰ ਟੋਕਿਆ : "ਬੱਚੂ, ਮਾਨੀਟਰਪੁਣੇ ਦੀ ਆਕੜ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਜਿਹੜਾ 'ਗੋਲ ਅੰਡਾ-ਗੋਲ ਅੰਡਾ' ਕਹੀ ਜਾਣੈ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ

ਇਹਦਾ ਚੇਤਾ ਰਹਿਣੈ।" ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਜਿਹੀ ਸਿਹਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਇਹ ਕਿਤੇ ਤੇਰਾ ਈ 'ਗੋਲ ਅੰਡਾ' ਨਾ ਬਣਾ ਦੇਣ।" ਬਰਮਾਮੀਟਰ ਦੇ ਪਰ੍ਹੇ ਵਾਂਗ ਮੇਰੀ ਹਉਮੈ ਖੱਲੇ ਨੂੰ ਆ ਗਈ। ਪੇਪਰ-ਵੰਡ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਰੋਕਦਿਆਂ ਉਹਨਾ ਮੈਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ 'ਮੂੰਹ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਬੋਲਣ' ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦੀ ਨੀਤੀ-ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ।

ਇੱਕ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਦਾ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਾਂਦਰ ਨੂੰ ਘਰੇ ਲੈ ਆਉਂਦਾ, ਕਦੀ ਹਿਰਨ ਨੂੰ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਟਹਿਲ-ਪਾਣੀ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਆਇਆ। ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਬਰਾ ਕੇ ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਸ਼ੇਰ ਘਰੇ ਲੈ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕਦਮ ਡਰ ਗਈ ਤੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ, "ਇਹ ਸ਼ੇਰ ਤਾਂ ਬੜਾ ਖੂਨੀ ਜਾਨਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਖ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮੋਹਰੇ ਆਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਾੜ ਸੁੱਟਦੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਮਿੱਤ ਹੁੰਦਾ। ਇਹਨੂੰ ਹੁਣੇ ਘਰੇਂ ਦਫਾ ਕਰ'ਦੇ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਇਹਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਬਣਾਉਣਾ।"

ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਾੜੇ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੇਰ ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਨਾ ਆਖ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਵੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਰਸੋਈ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਭਰਾਵਾ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ। ਬੱਸ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇ, ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੁਹਾੜੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੱਕ ਮਾਰ ਦੇ। ਵਿਚਾਰਾ ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਇਹ ਅਜੀਬ ਮੰਗ ਸੁਣ ਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਉਠਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੌਭੇ-ਪੰਜ 'ਚ ਪਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਗੁੱਰਰਾਇਆ, "ਛੇਤੀ ਟੱਕ ਲਾ ਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਉਂ।" ਡਰਦੇ-ਮਾਰੇ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਗੱਭੇ ਕੁਹਾੜੇ ਦਾ ਟੱਕ ਮਾਰ'ਤਾ। ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਸ਼ੇਰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਇਸ ਅਜੀਬੇ-ਗਰੀਬ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਭੇਤ ਉਸ ਦਿਨ ਖੁੱਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਮਹਿਨੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਉਹੀ ਸ਼ੇਰ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਦੇ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖਮ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ, "ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਭਰਾਵਾ, ਤੇਰੇ ਕੁਹਾੜੇ ਦਾ ਘਾਉ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਮਿਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਤੇਰੀ ਵਹੂਟੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਮਿਹਣਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਟਣੇ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਬੈਂਤ ਬੋਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ-ਅਰਥ ਕੁਝ ਐਸਾ ਸੀ :

ਸੰਪਰਕ : 001-408-915-1268
Email : tdupalpuri@yahoo.com

ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੀ ਬਚਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਭਾਰਤੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ

- ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲਪੁਰਾ

ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਦੂਰ ਰਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ 2 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਢਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲੋਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਲਈ, ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਬਾਲਗ ਉਮਰ ਨੂੰ 18 ਸਾਲ ਹੀ ਮੰਨ ਕੇ 16 ਸਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ, ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਹਟਾਉਣ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਆਸਾ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਇਸ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਿੱਥੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਦਖਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ।

ਹੋਏ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧ ਅਸਰਦਾਰ ਵੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦੁਰ-ਉਪਯੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਲੋਕ-ਤੰਤਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਗ ਵਿਧਾਨਕਾਰ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹਾਲ ਰਹੇ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮੌਕੇ, ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਯਮ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ, ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ, ਝਗੜਿਆਂ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਰੋਥੇ ਸਤੰਭ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1948 ਵਿਚ, ਫੌਜੀ ਜੀਪ ਖਰੀਦ ਸਕੈਂਡਲ ਉਜਾਗਰ ਹੋਇਆ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੱਦਾਂ ਟੱਪ ਗਿਆ, ਅੱਜ 1 ਲੱਖ 76

ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਜੀਪ ਘੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ ਵੀ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ, ਖੇਡ, ਟਰੱਕ, ਤੋਪਾਂ, ਕੋਲਾ, 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟਰਮ, ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ, ਭਰਤੀ, ਨੌਕਰੀਆਂ, ਖਾਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਆਦਿ ਘੁਟਾਲੇ, ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀ-ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਗੂ ਇਖਲਾਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਤਲ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਭੋਗ, ਅਗਵਾ, ਲੁੱਟ-ਖੇਹ, ਚੋਰੀ, ਡਾਕੇ, ਧੱਖਾ-ਦੇਹੀ, ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦੀ ਬਣਾਉਣ ਵਰਗੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ 50 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 169 ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਹਨ, ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਬ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ, ਸ਼ਿਬੂ ਸੋਰੇਨ, ਕਮਲੇਸ਼ ਬੈਠਾ, ਕਨੀਮੋੜੀ, ਸੁਰੇਸ਼ ਕਲਮਾਡੀ, ਏ ਰਾਜਾ, ਜੈ ਲਲਿਤਾ ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਇਕ ਲੰਬੀ ਲਿਸਟ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ 543 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 160 ਭਾਵ 30% ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ 65 ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁੱਲ 4032 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 1258 ਭਾਵ 31% ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਪਤ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 46% ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 47%, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ 17% ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 19% ਵਿਧਾਇਕ

ਅਪਰਾਧਕ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਨੇ ਹੀ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕਤਲ ਗਾਰਤ ਤੇ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਅਪਰਾਧਕ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਉਦਮ ਕਰਨਗੇ? ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 26 ਜਨਵਰੀ 1950 ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 104 ਵਾਰ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1789 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਤੱਕ, 224 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ, ਕੇਵਲ 27 ਵਾਰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ 42 ਸਾਲਾਂ, ਭਾਵ 1971 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੇਵਲ 2 ਵਾਰ, ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਟਰ ਦੀ ਉਮਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ 1971 'ਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਾਰਨ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਦੇ ਭੱਤੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 1992 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਖਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਰੋਲੋ ਰੱਪੇ ਤੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਦਿਆ, ਸਿਹਤ, ਭੋਜਨ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਵਿਕਾਸ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ, ਬਾਹਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦੇ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਣਗੋਲੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਾਰਨ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਮਕਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਅਤਿ ਕਠਿਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖੱਕੇਸ਼ਾਹੀ, ਜਬਰਦਸਤੀ ਦੱਬੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਇਕ ਵਸਨੀਕ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਝੱਲਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਫੂਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਪਿਓ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਧਮਕੀ ਭਰੇ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਸਟਿਸ ਰਿਤੂ ਬਾਗਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਫੂਲ ਨੇ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਬਤ ਅਦਾਲਤ ਢੁਕਵੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰੇ। ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਕੁਸ਼ਲ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ 1991 ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਜੀਦਪੁਰ ਵਿਚ 99 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ। ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਾਲ ਅਮੋਲ ਕੌਰ ਨੇ 25 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਬਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਉਸ (ਫੂਲ) ਦਾ ਵੀ ਨਾਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ 18 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਟੇ 'ਤੇ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਆਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਜੋ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਪਿਓ ਹਨ, ਵੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਕੁਸ਼ਲ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਂ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਇਕ ਦੀਵਾਨੀ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਅਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 'ਤੇ 'ਫੁੱਟਪਾਉ ਸਿਆਸਤ' ਖੇਡਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਤੌਖਲਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਫਦ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬੰਬੇ ਟੈਨੈਂਸੀ ਤੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ 1958 ਅਧੀਨ ਖੋਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਮੋਦੀ ਦੀ 'ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ' ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਹੈ। ਇਸ

ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਾ ਅੱਗੇ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬਸਿਡੀ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਫਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਣਗੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਫਰਜ਼ੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਖਾਤਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮਿਊਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ 'ਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ- ਤਿੰਨ ਮਾਰੇ ਗਏ

ਪੈਨਸਿਲਵੈਨੀਆ- ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਪੈਨਸਿਲਵੈਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮਿਊਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ 'ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਵੜ ਕੇ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਫਾਇਰਿੰਗ 'ਚ ਹੋਰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ। ਰੌਸ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਮੀਟਿੰਗ ਜੋ 7.30 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫਾਇਰਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਚ ਦੋ ਲੋਕ ਜ਼ਖਮੀ ਵੀ ਹੋਏ। ਮੁਨਰੋ ਕਾਊਂਟੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੁਏ ਮਿੱਲਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਇਲਾਜ

ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਹਿੰਗਟਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮੌਤਾਂ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ 59 ਸਾਲਾ ਰੋਕਨ ਕਿਓਵੈਲ ਦਾ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ 15 ਤੋਂ 18 ਵਾਸੀ ਤੇ ਟਾਊਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। 'ਦਿ ਪੋਕੋਨੋ ਰਿਕਾਰਡ' ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟਰ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਹੋਈ ਬੀਤੀ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਕੋਲ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਹਮਲਾਵਰ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਕੰਧ 'ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੰਧ ਦਾ ਪਲੱਸਤਰ ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤਿੜਕ-ਤਿੜਕ ਡਿੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 5 ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਹਲਾਕ

ਜੰਮੂ/ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 20 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਦਸਤਾ ਬੀਤੀ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੁਣਛ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਕ ਗਸ਼ਤੀ ਟੁਕੜੀ 'ਤੇ ਘਾਤ ਲਗਾ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਗੁੰ-ਜਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਖਤ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਜੰਮੂ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਤਰਜਮਾਨ ਐਸ.ਐਨ. ਆਚਾਰੀਆ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਤਕਕੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੁਣਛ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਅਸਲ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਇਕ ਗਸ਼ਤੀ ਟੁਕੜੀ ਉਪਰ ਪਾਕਿ ਬਾਰਡਰ ਐਕਸ਼ਨ ਟੀਮ (ਬੀਏਟੀ) ਵੱਲੋਂ ਘਾਤ ਲਗਾ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਹੋਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਪੰਜ ਭਾਰਤੀ ਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਹਮਲੇ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਸਮੇਤ 20 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ

ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਦੀਆਂ 'ਚ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਸਲ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਪਾਕੀਜ਼ਮੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਉਠਾਏਗੀ। ਮਗਰੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਹੋਈ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰੁਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਹੁੰਗਾਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਵਾਨ 21 ਬਿਹਾਰ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਜੋ ਪੁਣਛ ਵਿਚ ਚਾਕਾ ਕਾ ਬਾਗ ਖੇਤਰ 'ਚ ਅਸਲ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ ਸੰਭੂ ਸੂਰਨ ਰਾਏ, ਸਿਪਾਹੀ ਰਵੀਨੰਦ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸਿਪਾਹੀ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਰਾਏ ਅਤੇ ਕੁਲੀਨ ਮਨਈ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਸ਼ਤੀ ਟੁਕੜੀ ਦਾ ਰਾਤੀ 1.15 ਵਜੇ ਫੌਜੀ ਯੂਨਿਟ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਲਗਪਗ 5.30 ਵਜੇ ਇਕ ਗਸ਼ਤੀ ਟੁਕੜੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਭੇਜੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ

ਅਸਰ 3 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਬੁਢਾਪੇ 'ਚ ਜਵਾਨੀ ਮਾਣੋ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸੈਕਸ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਮਨਚਾਹੁ ਟਾਈਮ

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਉਮਰ 'ਚ ਹਾਸਲ ਕਰੋ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲ ਬੜ੍ਹਨਾ ਜਾਂ ਸਫੈਦ ਹੋਣਾ

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweat Oberoi **+91-98155-33933**

PUNJAB IMMIGRATION & TAX SERVICE

Bluetie FINANCIAL

INCOME TAX
PERSONAL TAX
RETURNS
BUSINESS TAX
RETURNS
CORPORATION
TAX RETURNS

Varinder S Sekhon (B. com. LL.B.)
Immigration and Income Tax
email: SINGH2637@YAHOO.COM

IMMIGRATION
FAMILY
PETITIONS
WORK PERMIT
GREEN CARD
CITIZENSHIP

ACCOUNTING & PAYROLL SERVICES

DAY-TO-DAY BUSINESS ACCOUNTING, QUARTERLY AND ANNUAL FINANCIAL REPORTS, EMPLOYEE PAYROLL, QUARTERLY TAX FILING WITH IRS AND EDD

ADDITIONAL SERVICES

DIVORCE PETITIONS, NAME CHANGE DECREE, FORM NEW CORPORATIONS, POWER OF ATTORNEY

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ, ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ, ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

PHONE: 916-391-7221 FAX: 916-258-0470 (Internationally)
CELL: 916-690-0487 INDIA 011-91-98724-82590

1399-B FLORIN ROAD (BEHIND AMPM GAS STATION)
SACRAMENTO CA 95822

ਕਿਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵੀ ਉਤਰਾਚਲ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਾਲ 2000 ਬਾਅਦ ਉਤਰਾਚਲ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਵਸੇ ਸਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਦਿਨ ਦੇਖਣੇ ਪਏ ਸਨ। ਉਤਰਾਚਲ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਢਾਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਉਜਾੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਆਸੀ ਦੌੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ ਤਾਂ ਟੇਢੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਜਾਏਗੀ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 1984 ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਦੂਸਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਯੂਪੀਏ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਕੋਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵਫਦ ਲੈ ਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਲੜੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਫਦ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਹਦ-ਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਉਣ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਈ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਜੰਗਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਸਤਪਾਲ ਗਿਰੀ, ਰਾਜਪਾਲ ਸੰਧੂ, ਪ੍ਰਿਥੀ ਸਿੰਘ, ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਤਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਆਬਾਦ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 'ਕਾਂਗਰਸੀ ਸ਼ੇਰ' ਜੋ ਸਸਤੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਲਈ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਫਦ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਉਪਰ ਟੋਕ ਰੱਖਦੇ ਆ ਰਹੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਅੱਜ ਅੱਕ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਮਦਦ ਲਈ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਕੱਛ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਤੇਜ

ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਭਵਨ ਪੁੱਜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੂਲੇ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਕਾਕਾ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਤੇ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿੱਥਿਆ ਸੁਣਾਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਸਵਾ ਲੱਖ ਏਕੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਬਾਹਰੀ (ਗ਼ੈਰ ਗੁਜਰਾਤੀ) ਹੋਣ ਦਾ ਠੱਪਾ ਲਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਿਰਦਾਵਰੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਹ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵੋਟਰ ਹਨ ਅਤੇ ਬਕਾਇਦਾ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਸ਼ਟਾਮ ਫੀਸ ਤਾਰ ਕੇ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਕੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ

ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਵਫਦ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਵਫਦ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਗ਼ੈਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਕਹਿ ਕੇ ਉਜਾੜਨ ਦੇ ਮਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਤੰਗ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਫਦ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਵਫਦ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇਕ ਸਿੰਘ ਖੱਖ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਅਗੋਲ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਘਨੌਰ, ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਕੁੜੈਲ ਅਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ (ਦੋਵੇਂ ਸਕੱਤਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀ ਨਹੀਂ? ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਗੁਜਰਾਤ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਣਗੇ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਤੇਵਰ ਤਿੱਖੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਦੀ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਵਰਿੰਦਾ ਕਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਿੱਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ ਤਾਂ ਟੇਢੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਜਾਏਗੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 1984 ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਦੂਸਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏਗਾ।

G.N EVENT RENTAL, INC

ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ, ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਟੈਂਟ, ਸ਼ਮਿਆਨਾ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਾਸਤੇ ਪੰਡਾਲ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਮੌਕਾ ਦਿਓ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

1991 HARTOG DR, SANJOSE, CA 95131

408-859-4080

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL

ENROLLED AGENT

BOOKKEEPING ACCOUNT PAYROLLS

- * TAX: All types of Tax Returns: Individual, Business, Sales Tax
- * "Authorized e-file provider"
- * "Enrolled To Practice Before the IRS"
- * Incorporations
- * Insurance-Life only
- * Notary Public

R. PAL SINGH

Enrolled agent # 00097224-EA, CRTP # A 44237
Realtor # 01481514, Life Insurance Agent # 0G76896
39159 Paseo Padre Pkwy # 103, Fremont CA 94538

510-750-3464

singhrpal@sbeGLOBAL.net.
singhtax.com

EA

ਸੁਰ-ਸੰਗੀਤ ਸੰਸਾਰ

ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾਨਾਥ- ਇਕ ਉੱਤਮ ਕਲਾਕਾਰ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਫਰੀਮਾਂਟ (ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਲਾ-ਮੋਗਾ) 408-857-4455

ਪੰਜਾਬ ਗਾਇਕੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਦਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਸੰਭਵ ਵੀ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ, ਜਦੋਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਸਜੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਚਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੰਗੀਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਵਾ ਰੁਮਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਗੀਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹਰ ਲੀਲਾ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਹੈ, ਬੱਸ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀ ਰੱਖਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਲਈਏ ਸੰਗੀਤ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਢਾਡੀ, ਕਵੀਸ਼ਰ, ਗੁਮਤਰੀ ਤੇ ਤੁੰਬਿਆਂ ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। (ਇਸਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਸੀ) ਲੋਕ ਗੀਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰਲੇ ਚਾਰ ਵਰਗਾਂ ਨੇ ਗਾ ਕੇ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਫ ਸੂਬਰੀ ਗਾਇਕੀ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਗਤਾਂ, ਸ਼ਹੀਦਾਂ, ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਸੁਰਮਿਆਂ ਤੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾਈਆਂ। ਫਿਰ ਰੱਬੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ ਗਾਈਆਂ। ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਗਾਈਆਂ। ਲੋਕ ਰਸ, ਬੀਰ ਰਸ ਤੇ ਸਿੰਗਾਰ ਰਸ ਨੂੰ ਗਾਇਆ। ਇਸ ਰੰਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਲਾਲ ਚੰਦ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਨੇ। ਹੁਬਹੂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਸਾਜ ਤੁੰਬੇ ਤੇ ਫਿਰ ਤੁੰਬੀ ਤੇ ਗਾਇਆ। ਯਮਲਾ ਜੀ ਦੇ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਗੀ-ਢਾਡੀ ਰਲ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਯਮਲਾ ਜੀ ਨੇ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ, ਭਗਤਾਂ ਬਾਰੇ, ਭਗਤਣੀਆਂ ਬਾਰੇ, ਪੂਰਨ, ਇੱਛਾਂ, ਸਲਵਾਨ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗਾਇਆ। ਯਮਲਾ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਸੂਫੀ ਰੰਗ ਵਾਂਗ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬੋਝਕ ਦੁਨੀਆਵੀ ਮਤਲਬ ਵੀ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅਖੀਰਲੇ ਟੱਪੇ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਯਮਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੋਰ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੱਲਿਆਂ ਤੁੰਬੇ ਤੇ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨਾਂ ਹੈ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾਨਾਥ, ਜਿਸਨੇ ਯਮਲਾ ਜੀ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਕਦਮਾਂ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਗਾਇਆ।

ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਭੋਲੇਨਾਥ ਦਾ ਜਨਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਹੰਦਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਤਰੀਕ ਪੱਕੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਮਰ ਹੁਣ 90 ਨੂੰ ਢੁੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਇਕ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਾਈ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ 'ਮੈਂ ਅੰਡਰ ਮੈਟਰਿਕ ਹਾਂ ਪਰ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਲਿਖਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਗਾਇਕ ਬਣ ਗਿਆ।' ਭੋਲੇਨਾਥ ਯਮਲਾ ਜੀ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੱਗਾ, ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਤਾਲਿਬ, ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ, ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਕਣ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ ਕੱਲਾ ਗਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰਜ਼ਾਂ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਗਾਇਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਤਰਜ਼ਾਂ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਸਗੋਂ ਤਰਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਕਾਸ਼ਬਾਣੀ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਆਡੀਸ਼ਨ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਇੱਥੇ

ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਦਿਹਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਵੱਜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਰੌਣਕੀ ਰਾਮ, ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਠੰਡੂ ਰਾਮ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਤੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ-ਭਾਤਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਐਚ. ਐਮ. ਵੀ. ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਠੀ ਆ ਗਈ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਰਿਹੱਸਲ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਟੈਸਟ ਲਿਆ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਰਾਮ ਵਿੱਜ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਨੇ-ਜੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਨ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣ ਜਾਣਾ ਹੀ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਗਾਇਕ ਉਚ ਪਾਏ ਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਭੋਲੇਨਾਥ ਤੁੰਬੀ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੀ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਤਵੇ ਬਣਦੇ ਸਨ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੀਂ ਇਕ ਇਕ ਗੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਵਾਂ ਤਵਾ 6 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 9 ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਤਵਿਆਂ ਦੀ ਵਿੱਕਰੀ ਦੇਖ ਕੇ ਅਗਲੇ ਤਵੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਲੇਖਕ ਤੇ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਢਾਈ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੇਖਕ ਦਾ ਤੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਾਇਕ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਭੋਲੇਨਾਥ ਖੁਦ ਲੇਖਕ ਤੇ ਗਾਇਕ ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਇਲਟੀ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨਾ ਚਿਰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮਾਲ ਵਿਕਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਭੋਲੇਨਾਥ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਇਕ ਗੀਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਗੜਗੱਜ ਬੋਲੇ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਵਰਤ ਦਿੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਇੰਜਣ ਨੂੰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਜੂਆਂ ਨੂੰ ਹਰਨੀਆਂ, ਬਨੈਣ ਪੁੱਠੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਫਾਉਣੀ ਬਦਲਣੀ, ਰੋਲ ਨੂੰ ਭੁਤਨੀ, ਸਲਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋਨਾਲੀ, ਗਲਾਸ ਨੂੰ ਬੋ-ਤਵਾਰਾ, ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੇ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਖੋਤੀ ਚੁੰਘਣਾ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਿਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਬਾਬਾ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਪੈ ਗਈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਰਜਾਮੰਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਗੀਤ ਨਾ ਕਰਵਾ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਲਿਖ। ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੇ ਗੀਤ ਲਿਖਿਆ 'ਸਿੰਘਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਿਆ, ਤੇਰਾ ਜਿਹਾ ਨਾ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਕਾਈ। ਜਦ ਇਹ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਸਿਰੋਪਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੁਕਰ ਕਰੋ ਸਿਰੋਪਾ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਵਾਹਵਾ 'ਅਰਦਾਸ' ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਬਚ ਗਏ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਅਰਦਾਸ' ਸੋਧਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਉਥੋਂ ਮਸਾਂ ਬਚੇ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, 'ਮੈਂ ਅਜੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੀ ਸੀ ਜਲੰਧਰ ਜਾਣ ਲਈ। ਸਿੰਘ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਮੇਰੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਭੋਲੇਨਾਥ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਕਰਾਉਣੇ ਐ।' ਉਸ ਨੇ ਤਿੱਤੀ ਹੋਈ ਨੇ

ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਹੁਣੇ ਹੀ ਘਰੋਂ ਗਏ ਐ ਅੱਡੇ 'ਚ ਹੀ ਹੋਣੇ ਐ, ਰੇਡੀਓ ਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਜਾਣੇ ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ। ਉਹ ਅੱਡੇ 'ਚ ਆਏ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹ ਗਏ।

ਇਕ ਜਣਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੀ ਸੀਟ ਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੁੰਨੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਮੈਂ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਪਣੀ ਪਸਤੌਲ ਵਖਾਈ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- ਅਸੀਂ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤੇ ਤੂੰ ਲੱਚਰ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੈਂ। ਇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਤੇਰਾ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੇ ਮੇਰੇ ਅੱਡੇ ਤੇ ਉਹ ਉਤਰ ਗਏ।

ਮੈਂ ਜਲੰਧਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗਾਉਣੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਕੇਸ ਚੱਲਿਆ। ਮੈਂ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸ ਭਲੇਪੁਰਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਾਰ 'ਅਰਦਾਸ' ਸੋਧਣੋਂ ਬਚ ਗਿਆ।

ਭੋਲੇਨਾਥ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਚਾਰੇ ਹੀ ਜਲਦੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਧੀ ਹੈ। ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਪਾਸ ਢਿੱਲਵਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਹਨ। ਘਰ-ਵਾਰ ਵੇਚ ਕੇ ਇਲਾਜ ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਪੂਰਾ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਂ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇ ਅੱਤ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਝੱਲਿਆ ਨਾ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਾਥ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰੌਲਾਂ ਲਾ ਕੇ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਗੁੰਮਨਾਮੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਲਾਲ ਚੰਦ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਵਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਲ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ, ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਲੋਹਾਰੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਸੱਦ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਮੇਲੇ ਤੇ ਆਇਆਂ ਨੇ ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਢੁੱਕਦੇ ਸਨ ਤੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਕਮੇਟ ਨੇ ਇਸ ਦਰਵੇਸ਼ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਅੱਜ ਵੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾ ਹੀਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਲਣੋਂ ਬਚਾਈਏ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਦਸਵਾਂ ਦਸੌਧ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਸਹੀ ਸਪੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੇ ਸਾਂਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਵਾ ਦਾ ਫੋਨ ਹੈ। ਮਦਦ ਆਪ ਸਿੱਧੀ ਭੇਜ ਦਿਓ ਜਾਂ ਬਾਵਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਲਵੋ। ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭੋ, ਮਗੋਂ ਮੇਲੇ ਲਾਉਣੇ ਕਿਸ ਅਰਥ ਹਨ। ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝ ਸਕੇ।

ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬਾਕਿਰ ਹੁਸੈਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ,

ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾ-ਗਰਦਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ। ਅੱਜ ਹੁੱਥ ਕੇ ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਭੋਲੇਨਾਥ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਜੰਮਣਾ ਮਰਨਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹੂ ਚਲਦਾ ਆਖਰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਅੱਗੇ ਰਿਹਾ ਨਾ ਕੋਈ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ, ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਚਲੇ ਜਾਣਾ।

ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਐਚ ਐਮ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਤਵੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਭਾਵ 30 ਕੁ ਗੀਤ ਜੋ ਲੋਹਾਰੇ ਵਿਰਾਸਤ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸਾਂਭੇ ਪਏ ਹਨ। ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਨੇ ਦੋ ਚੋਟੀ ਦੇ ਗਾਇਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਮਕਾਲੀ ਰਹੇ ਹਨ- ਪਹਿਲੇ ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਤੇ ਦੂਜੇ ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲ-ਪਾਲੀ ਪਾਣੀ ਖੂਹ ਤੋਂ ਭਰੇ।

ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਜਾਹਜ਼ (ਗੱਡੇ) ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਤਨ ਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਗਾਇਆ ਗੀਤ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ-

- 1. ਸਿੰਘਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਿਆ ਤੇਰੇ ਜਿਹਾ ਨਾ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਕਾਈ ਸਿੰਘਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਿਆ ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਗੱਲ ਲੁਕੇ ਨਾ ਲੁਕਾਈ..
- 2. ਲਾਹ ਲਓ ਖਾਂ ਸੀਸ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਜਾਨ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਤਕ ਤੇਰੇ 'ਉੱਤਮ' ਕੁਰਬਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਜਾਨ
- 3. ਚੰਨਾ ਬੰਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗਾਨਾ, ਤੁਸਾਂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਭੋਲੇ ਨਾਥਾ ਵੇਖ ਹੋਸਲਾ ਮੰਨਿਆ ਈ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ
- 4. ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੋਈ, ਸੋਚੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਅਜੇ ਨੀ ਲਾਲ ਮੇਰੇ ਆਏ ਮੌਤ ਵਾਲੀ ਘੋੜੀ ਚੜ ਗਏ ਅੱਜ ਘੁੱਟ ਨਾ ਕਲੇਜੇ ਨਾਲ ਲਾਏ।

ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਜੋ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਹੋਏ:

ਰੱਖਿਆ ਕਵਾਰਾ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਲਾਰਿਆਂ ਰੰਨਾਂ ਦਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਇਤਬਾਰ ਚੰਨਿਆ ਮੈਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਭੜ੍ਹਏ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਪਾਇਆ ਸੀ ਚੁਬਾਰਾ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਮਾਰਿਆਂ ਰੱਖਿਆ ਕਵਾਰਾ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਲਾਰਿਆਂ। ਕਿਸੇ ਛੜੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹ ਰੱਬ ਤੇ ਗਿਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਬਦ-ਦੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਸਾਡੇ ਲਿਖੀ ਨਾ ਲੇਖਾਂ 'ਚ ਘਰ ਵਾਲੀ ਰੱਬਾ ਤੇਰਾ ਕੱਥ ਨਾ ਰਹੇ।

ਇਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਇਕ ਦਿਨ ਯਾਰੇ ਹੋ ਗਿਆ ਮੈਂ ਬੜਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰਿਆ ਆਂਵਦਾ ਸੀ ਬੜਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਭੋਲੇ ਨਾਲ ਹੈ ਆਖਦਾ ਛੱਡ ਦਿਓ ਸ਼ਰਾਬ ਤੁਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਵੇਖ ਲਓ ਨੱਚਦਾ ਪੰਜਾਬ। ਆਣਾ ਜਾਣਾ ਤੇਰੇ ਬਦਲੇ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਨਾ ਗਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਰਚਣਹਾਰਾ ਤੇ ਗਾਇਕ ਅੱਜ ਗੁਰਬਤ ਵਿਚ ਰੁਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਓ ਆਪਾਂ ਇਸਦਾ ਹੱਥ ਫੜੀਏ- ਇਸਦਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਹੈ: ਭੋਲਾ ਨਾਥ ਇੰਡੀਆ 95925-59296 ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਵਾ 510-978-7150

ਟੈਕਸਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ, ਫਿਰ ਵੀ ਖੜਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਘੀਏ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਚਲੰਤ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਪੱਖੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਉਲਟ ਰਹੀ। ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਨੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਮੋਟੇ ਟੈਕਸ ਲੈ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਜੁਗਤਬੰਦੀ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰੀ।

ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਪਰੈਲ ਤੇ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਮੋਟੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵੈਟ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਕਣਕ ਦਾ ਝਾੜ ਘਟਣ ਨਾਲ ਵੈਟ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੱਤ ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਆਇਆ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵਧੀ ਹੈ ਕਿ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ 13 ਤੋਂ 15 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਣ

ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲੀ 11 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਹੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਸਾਲ ਕਣਕ ਤੋਂ ਵੈਟ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 721 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 779.22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਹ ਘਾਟਾ ਸੱਤ ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਦਾ ਹੈ। ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2011-12 ਦੌਰਾਨ ਕਣਕ ਤੋਂ ਵੈਟ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 551.7 ਕਰੋੜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਾਲ 2012-13 ਵਿਚ 779.22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ 41.4 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਖਪਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੈਟ ਦੀ ਵੱਡੀ ਵਸੂਲੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਤੋਂ ਸਾਲ 2011-12 ਦੌਰਾਨ 506.54 ਕਰੋੜ, ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ 35.8 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ

ਨਾਲ 687.82 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਜਦੋਂਕਿ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ 828ਬ43 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਆਏ ਜੋ ਮਹਿਜ਼ 20.4 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਂਟਰੀ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ 2011-12 ਦੌਰਾਨ 301.38 ਕਰੋੜ ਤੇ 2012-13 ਦੌਰਾਨ 31.4 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧੇ ਨਾਲ 396ਬ11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਸਾਲ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਕਰ 374.81 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਆਇਆ ਜੋ 5.4 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਘਾਟਾ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਫੀਸ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਰੋਟਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੌਰਾਨ 800.23 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਲ

ਵੀ 806.34 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ। ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਮੇਤ 12 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਲੀਆ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਅੰਕੜਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ 17 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਵੈਟ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਟੀਚਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵੈਟ ਵਿਚ 12 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ 11 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਮੰਦਵਾੜੇ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਝਟਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਹ ਹਾਲਤ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸੁਧਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਬਣੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੁਣ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਹ ਕੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਉਜਾੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜੋ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋਸਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਉਜਾੜਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਰੇ ਡਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ। ਇਸ਼ਤਰਾਜ਼ ਜਹਾਂ ਵਰਗੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦੱਸ ਕੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਆਦਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਘੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਹਿਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਘੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕੱਲੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਾਸੇਰੀਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਾਸ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇੰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਣ। ਉਲਟਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਗੁਣੀਆ ਸੁੱਟ ਕੇ ਬਾਦਲ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਲੋਕ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਘੱਟ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਕੇ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਵੇ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਚੌਕੀ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ 5 ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਮਲਾਵਰ 20 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫੌਜੀ ਵਰਦੀ ਪਹਿਨੀ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਸ ਕਰਤੂਤ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅੰਦਰੋਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਸ ਕਰਤੂਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਤਣਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
 e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771, Fax510-740-3520

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Ranjit Kandola ,Managing Editor
 Cell : 530-315-1020, Yuba City

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Web designed www.pardestimes.com
 by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਉਜਾੜ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। 1965 ਦੀ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਮਿਹਨਤੀ ਤਾਂ ਹਨ ਹੀ ਨਾਲ ਬਹਾਦਰ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੇਆਬਾਦ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਫਸਲਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਉਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਧਿਆ ਵੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਫਿਰ 40 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕੱਢਣਾ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਇਨਸਾਫ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਉਸ ਵਕਤ ਤੋਂ ਹੀ ਉਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਹਰਾ-ਭਰਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਦਲਦਲੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪੈਨ ਕਾਰਡ, ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ ਹਨ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਜਿਹੜੇ

ਵੀ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਹਨ। ਇਹ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵੱਸੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਉਜਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਪਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ। ਸਿਤਮ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚੋਂ ਕੇਸ ਵੀ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਝਲਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮੋਦੀ ਦਰਅਸਲ ਇਕ ਨਸਲਵਾਦੀ ਲੀਡਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰ ਬਣਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 370 ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸੇ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਧੱਕਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਵੇਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਸਾਂਝ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੰਪੂਰਨ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ ਵਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਇਸ ਅਤੀ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਕੇ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਘੇਰਨ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵਫ਼ਦ ਗੁਜਰਾਤ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗਰਦਾਨਦਿਆਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

Sinder Singh Pasiana
 (Advocate)
 Email - sindersingh2009@gmail.com
 (91-86991-19745 M)

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ, ਵਿਚਰਨ, ਕੰਮਕਾਜ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਖੇਤੀ ਆਦਿ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸੌਂਦੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਉਜਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਰਹਿਣ-ਵਸਣ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਕੀ ਕਰਨਗੇ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਡਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਡਰ ਸਹੀ ਵੀ ਹੈ।

ਕਦੇ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗਾ ਦਾਗੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ? - ਮਿੱਠੂ ਗੁਰੂਸਰੀਆ

ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਕੋਹਲੂ 'ਚ ਪਿਸ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਖੱਦਰਧਾਰੀਏ ਕਦੇ 'ਇੰਡੀਆ ਸ਼ਾਈਨ' ਦੇ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਇਹ ਭਰਮ-ਪਾਊ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਸ, ਦੇਸ਼ ਸੁਪਰ-ਪਾਵਰ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਸੱਚ ਦੀ ਸਰਦਲ 'ਤੇ ਜੇ ਝਾੜ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਬੇ-ਮਾਅਨੀਆਂ ਤੇ ਬਚਕਾਨੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ 'ਫ਼੍ਰਿਸ਼ਟ ਪੇਸ਼' ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੱਖ ਲਾਓ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਕਮਾਓ। ਇਸ ਰਸਮਲਾਈ ਦੀ ਖਿੱਚ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਤੇ ਦਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਮੰਦਰ (ਸੰਸਦ) ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਵਸੂਲਣ ਵਾਲਾ ਬਾਹੂਬਲੀ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਬੈਠਾ ਤੇ ਕੋਈ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੈਠਾ ਹੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨ ਗਿਆ। ਇਸ ਚਲਣ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਕੌਣ, ਹਰ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਤਾਂ ਦਾਗੀ ਦਨਦਨਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਐਮ.ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੀਆਂ 4816 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 1448 'ਤੇ ਦਾਗੀ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੰਤਰ ਦੀ ਦੁਰਗਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਸਖਤੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਜਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (4) ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਜਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਉਸ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਯੋਗਤਾ ਓਨ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਹਾਲ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸਬੰਧਤ ਦਾਗੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਅਪੀਲ ਦੌਰਾਨ ਅਯੋਗਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ। ਉਹ ਲੋਕ ਇਸ ਇਸ

ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਪੈਡਿੰਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਕਿਸ ਕਦਰ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦਾਹਰਣ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 4816 ਐਮ.ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਵਿਚੋਂ 1448 ਦਾਗੀ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਜੋ 543 ਐਮ.ਪੀ. ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 162 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ, 75 ਐਮ.ਪੀ. ਤਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਕਤਲ ਤੇ ਡਕੈਤੀ ਜਿਹੇ ਸੰਗੀਨ ਗੁਨਾਹ ਆਪਣੇ ਦਾਮਨਾਂ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੁਕਾਬਲਾ, ਕਿ ਕਿਸ ਵਿਚ ਵੱਧ ਦਾਗੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਦਾਗੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ 31 ਫੀਸਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦਾਗੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 641 ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜੇ 'ਚ ਜਕੜੀ ਫੁਟਪਟਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਦਾਗੀਆਂ ਦੀ ਪੈਂਠ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀ। ਕਿਉਂ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜ਼ੁਅਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਦਰਅਸਲ, ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਬੰਗਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਡਾਂਗ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ 'ਮਿੱਠਾ' ਖੂਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਵਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਸੇਵਾ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਵਾਕ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹ ਦੌਲਤ ਵੀ ਦੁੱਧ ਧੌਤੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ

ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਨੇਕਾਂ ਖੁੰਘਾਰ ਅਪਰਾਧੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਪਹੁੰਚੇ। ਫਿਰ ਇਕ ਵੇਲਾ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਨੇ ਕਿੰਗ ਮੇਕਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਚੋਲੀ-ਦਾਮਨ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿਵਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਪਰਾਧੀ ਸਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਾਇਦ ਤਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਭੈਅ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਪਰਾਧੀ ਕੋਲ ਜਦ ਮਾਰਧਾੜ ਦਾ ਕੁਬੋਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਐਸਪ੍ਰਸਤੀ ਤੇ 'ਇੰਜ਼ਤ' ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਧਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸਿਆਸਤ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਜ਼ਰੀਆ ਸੀ। ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਆਉਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦੇ ਹੀ ਫ਼ਾਇਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਬਾ ਸਕਦੇ, ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਭੈਅ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾ ਫੁਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾ ਕੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਆਪਣੀ ਠੱਕ ਬੰਨ ਲਈ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਾ-ਸੁੱਖ ਦੇ ਭੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਭੈਅ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਲੋਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਕੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਨੇਕਾਂ ਖੁੰਘਾਰ ਅਪਰਾਧੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਪਹੁੰਚੇ। ਫਿਰ ਇਕ ਵੇਲਾ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਨੇ ਕਿੰਗ ਮੇਕਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਚੋਲੀ-ਦਾਮਨ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿਵਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਪਰਾਧੀ ਸਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਾਇਦ ਤਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਭੈਅ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਪਰਾਧੀ ਕੋਲ ਜਦ ਮਾਰਧਾੜ ਦਾ ਕੁਬੋਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਐਸਪ੍ਰਸਤੀ ਤੇ 'ਇੰਜ਼ਤ' ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਧਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸਿਆਸਤ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਜ਼ਰੀਆ ਸੀ। ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਆਉਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦੇ ਹੀ ਫ਼ਾਇਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਬਾ ਸਕਦੇ, ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਭੈਅ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾ ਫੁਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾ ਕੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਆਪਣੀ ਠੱਕ ਬੰਨ ਲਈ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਾ-ਸੁੱਖ ਦੇ ਭੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਭੈਅ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਲੋਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਕੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ
510-377-4197

ਰਾਵੀਓਂ ਘਾਰ ਮੇਰੇ ਰਾਂਝਣ ਦਾ ਡੇਰਾ- 2

ਕਿਸਤ
ਛੇਵੀਂ

‘ਝਟਕਾ ਬਨਾਮ ਹਲਾਲ’

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਛਪੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਆਏ। ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਭ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸਲਾਘਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਦਾ ਦਿਲ ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਵਧੀਆ, ਸੁਹਣਾ ਤੇ ਸੱਚ ਦੇ ਉਪਰ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੀ ਰਹੇ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੇਕ ਸਲਾਹਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਮੱਥੇ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੇ ਸੁਹਾਗ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਖਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਇਓ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਬਾਈ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਤੇ ਰੱਬ ਸੁਹਣਾ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਾਰਜ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪੂਰੇ ਕਰੋ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਆ ਤਾਂ ਜਾਵਾਂਗਾ ਪਰ ਸੁਹਾਗ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਗਾਣਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕੁਝੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ, ਮਾਮੀਆਂ-ਮਾਸੀਆਂ, ਭਾਬੀਆਂ ਤੇ ਚਾਚੀਆਂ, ਤਾਈਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਉਥੇ ਕੀ ਕੰਮ। ਬਾਈ ਜੀ ਅੱਗੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਲੋਕ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ, ਤੁਸੀਂ ਨਾਂਹ ਨੱਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਚਲੋ ਜੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰੀਏ, ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ।

ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਵਕਤ ਮੁਤਾਬਕ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਮਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਘਰ ਕਿਸੇ ਰੋਸ਼ਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਕਿਧਰੇ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ, ਕਿਧਰੇ ਬਾਗ, ਕਿਧਰੇ ਪਿੱਤਲ ਦੀਆਂ ਗਾਗਰਾਂ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਵਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਕੰਗਣੀ ਵਾਲੇ ਗਲਾਸ। ਬੇਟੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟ ਪਾਈ ਘੱਮ ਘੱਮ ਕਰਦੀ ਪੱਤੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਤੇ ਉਤਰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਝਲਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਇਹੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਜਾਣ, ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਰਵਾਉਣ। ਅੱਜ ਜਿਸ ਬੇਟੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਸਰੀ ਤੇ ਵਧੀਆ ਬੂਰ ਪੈਂਦਾ ਦਿੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਧੀਮਾ ਧੀਮਾ ਸੰਗੀਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਉਹਨਾਂ ਗਾਣਿਆਂ ਨੇ ਖਿੱਚਿਆ: ਮਾਵਾਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਨੀ ਮਾਏ, ਕਦੇ ਟੁੱਟਦੀ ਹੈ ਕਹਿਰਾਂ ਨਾਲ, ਕਣਕਾਂ ਨਿੱਸਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਕਿਉਂ ਵਿੱਸਰੀਆਂ ਨੀ ਮਾਏ...। ਅਗਲਾ ਗਾਣਾ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ:- ਨੀ ਬੀਬਾ ਚੰਦੇ ਦੇ ਓਹਲੇ ਕਿਉਂ ਖੜ੍ਹੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਖੜ੍ਹੀ ਸਾਂ ਬਾਬਲ ਜੀ ਦੇ ਦਵਾਰ ਕਿਹੋ ਜਾਹ ਵਰ ਟੋਲੀਏ...। ਫਿਰ ਇਕ ਹੋਰ ਗਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ- ਤੇਰੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਵੇ, ਬਾਬਲ ਡੋਲਾ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦਾ ਇਕ ਇੱਟ ਪੁਟਾ ਦੇ... ਹੋਰ ਵੀ ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬਣ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡੀ ਹੋਈ। ਕਸਰ ਛੱਡਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ, ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਬੋੜ੍ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਅਗਲੇ ਗਾਣੇ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ: ਮਧਾਣੀਆਂ ਮਧਾਣੀਆਂ ਹਾਏ ਓਏ ਮੇਰੇ ਡਾਵਿਆ ਰੱਬਾ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਜੰਮੀਆਂ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਲੈ ਜਾਈਆਂ... ਇਸ ਗਾਣੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਭਾਵੁਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧੀ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਂ ਤੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਫਰਿਆਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਵੇਗ ਵੀ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜਾ ਵੀ। ਕੋਣ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਐਸੀਆਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਖਾਲਸ ਵੰਨਗੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ ਮਾਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਇਹ ਗੀਤ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਸੁਖਾਂਤਮਈ ਤੇ ਭਾਵੁਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਗਿਆ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਉਥੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਵਿਆਹ ਤੇ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ। ਮੈਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਪਰ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਣਕਾਂ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ। ਨਾ ਘੋੜੀਆਂ, ਨਾ ਸੁਹਾਗ, ਨਾ ਕੋਈ ਗਾਣਾ ਨਾ ਕੋਈ ਵਜਾਉਣਾ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਮੰਜਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਦਾਰੂ ਪੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੇ ਹਾਂ ਸੜ੍ਹਾਕ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਆਵੇ ਬੱਸ ਉਥੇ ਹੀ ਢਹਿ ਢੇਰੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸੀ. ਡੀ. ਦੇ ਕੋਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਪੀਕਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਨਵੀਂ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਬੇਢੱਬਾ ਜਿਹਾ ਨੱਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਮਾਸੀ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਗਿੱਧਾ, ਨਾ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵੀਆਂ ਟੂਕਾਂ, ਨਾ ਕੋਈ ਮਖੌਲ ਨਾ ਹਾਸੇ। ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਮਾਸੀ ਕਹਿੰਦੀ, ਪੁੱਤ ਉਹ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿੱਥੇ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਟੈਮ ਨਾ ਵਿਹਲ, ਬੱਸ ਹੁਣ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਤੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚਦੇ ਨੇ ਦੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਲਈ। ਮਾਸੀ ਨੇ ਬੱਸ ਐਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਹ ਪੁੱਤ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਕੋਲ ਬੈ ਕੇ ਦਾਰੂ ਦੂਰ ਪੀ ਲੈ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਆਇਆ ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਵੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਮਨਾ ਤੂੰ ਤੇ ਏਥੇ ਗਿੱਧੇ ਦੇਖਣ ਆਇਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਦਾਰੂ ਪੀਣਾ। ਦਾਰੂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬੋੜ੍ਹੀ ਹੈ ਜੇ ਪੀਣੀ ਹੁੰਦੀ। ਐਸ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਮੈਂ ਗਿੱਧਿਆਂ ਦਾ ਭੜਬੁ ਪੈਂਦਾ ਦੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਬੜੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ, ਕਿਵੇਂ ਵਾਜੇ ਵੱਜਦੇ ਤੇ ਨਚਾਰ ਨੱਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਮੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਦਾਲ ਚੁੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੱਕੀ ਝੋ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਮੌਲੀ ਕੱਤਣ ਦੇ ਲਈ ਚਰਖਾ ਡਾਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਮੀ ਘਰ ਦੀਆਂ ਬੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੱਸ ਨੈਣ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਆਉਂਦੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਮੀ ਨੇ ਪੰਜਾਹ ਕੰਮ ਗਿਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ।

ਚੱਕੀ ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਘੋੜੀ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੋਈ ਮਾਮੀ ਨੂੰ ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਦਾਲ ਚੁਗਦੀਆਂ ਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿਰ ਜੋੜ ਜੋੜ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਜਦੋਂ ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗਾਣੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮਸਤਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਉਹ ਫੜ੍ਹਾ ਪਿਆ ਕਿ ਰਹੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾ।

ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਹਲਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਜਾ ਵੱਜਿਆ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਉਸ ਪੁੜ੍ਹਪੁੜੀ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਝਟਕਾ ਬਨਾਮ ਹਲਾਲ ਦੀ ਪਪਲੀਹੀ ਲੜੀ ਸੀ। ਹੋ ਗਿਆ ਧੱਢਕ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੁਹੜਾ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਐਨੇ ਮਸ਼ਰੂਫ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਵਕਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਦਾਰੂ ਪੀ ਕੇ, ਨਸ਼ੇ ਖਾ ਕੇ, ਦੇ ਦੋ ਦਿਨ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਉਠਣਾ, ਉਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਟਾਈਮ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਟਾਈਮ ਕਿੱਧਰ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਨਹੀਂ ਟਾਈਮ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਸਮ ਖਾਧੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲੈਣਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਫੜ੍ਹੀ, ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਗੀਤ ਹਿੰਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਰਲਗੱਡ ਤੇ ਸੀ. ਡੀ. ਤੇ ਕੰਨ ਪਾੜਵਾਂ ਸ਼ੇਰ। ਵਿਗੇ ਟੇਢੇ ਹੋ ਕੇ ਬੱਸ ਨੱਚ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਤਜ਼ਾਰਤ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਕੀ? ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਗੀਤ, ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਬਾਕੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਲਬੂਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਮਿ੍ਤਕ ਦੇਹ। ਮੇਰੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਪੋਤੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਚਾਚਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਬੱਸ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਪੀਂਦੇ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਦੂਸਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਪੀਂਦੇ ਨਹੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਘੱਟਾ ਘੱਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੰਘਦੇ ਨੇ। ਐਨੀ ਗੱਲ ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਹੱਸ ਪਏ। ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਹਾਸਾ ਆਵੇ ਨਾ ਰੋਣਾ। ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਅੜਕ ਗਈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਮੈਂ ਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਗਲਤ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰੇ ਠੀਕ ਹੋਣ। ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਐਨਾ ਸੱਚਾ, ਸੁੱਚਾ, ਰੰਗੀਨ ਵਿਚਸਾ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੇਤ ਵਾਂਗ ਕਿਰ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਕਿਸ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੁਰੀ ਫੜੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਕਰਨ ਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਇਸਤੋਮਾਲ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਕਰੋੜਾਂਪਤੀ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ ਫੁਰੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਹਲਾਲ ਦੇ ਲਈ। ਗਤੀ ਕਾਫੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਉਣ ਮਧੂਣੇ ਜਿਹੇ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਸਨ, ਚਲੇ ਬਣੀ ਸੌਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਵੱਖਤੋ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸੋ ਗਿਆ ਪਰ ਨੀਦ ਨਾ ਆਵੇ। ਦੂਸਰਾ ਫਿਕਰ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸੁਵੱਖਤੋ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ

ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਪਰ ਬਾਕੀ ਕੋਈ ਉੱਠੇ ਹੀ ਨਾ। ਕਰਦੇ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਵੱਜ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੱਸ ਚਲਦੇ ਹਾਂ। ਅਖੀਰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਨਾ ਬਰਾਤੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ, ਨਾ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ। ਚਲੋ ਜੀ ਚਾਹ ਪੀਣੀ, ਦੇ ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਜੀ ਚਲੋ ਆਪਾਂ ਅਨੰਦ ਕਰਾ ਲੈ ਆਈਏ, ਤੁਸੀਂ ਬਣੀ ਖਾਓ ਪੀਓ ਅਨੰਦ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਆਏ। ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਿੱਟ ਪੰਦਰਾਂ ਜਾਂ ਵੀਹ ਲੱਗੇ ਹੋਣੇ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਬਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਤੁਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਉਠਣ ਬੈਠਣ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਾਇਆ। ਚਲੋ ਜੀ ਜਾਓ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਰਸਮ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਆਏ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਹੀ ਪੰਜ ਛੇ ਪਹੁੰਚੇ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਤੇ ਮੀਟ ਮੱਛੀ ਖਾਣ ਆਏ ਨੇ। ਕੀ ਸਾਡਾ ਇਹੀ ਵਿਆਹ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਦਾ ਦੋ ਟੁੱਕ ਝਟਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾ ਰਹਿਤ ਨਾ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾ ਸਿਹਰਾ ਨਾ ਸਿੱਖਿਆ। ਭਾਈ ਜੀ ਇੰਝ ਭੱਜ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਇਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸੀ। ਇਹੀ ਵਿਆਹ ਸਨ। ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਤਾਂ ਝਟਕਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਲਾਲ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਰਿਆਦਾ ਕੀ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਕੀ ਮਾਣ ਸਭਿਕਾਰ ਹੈ? ਮੈਂ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ? ਸਾਡੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਵਿਆਹ ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਲਟ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾੜੇ ਦਿਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਬਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਸੱਤ ਬੰਦੇ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਸਨ। ਬੱਸ ਜੀ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਰਿਵਾਜ ਜਿਹਾ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ। ਬੱਸ ਉਪਰਲਾ ਹੀ ਜਾਣੇ ਇਹ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਵਾਪਸ ਆਏ, ਹਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਨ ਪਾੜਵਾਂ ਸ਼ੇਰ-ਸ਼ਰਾਬ। ਨਾ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਟੇਜ ਦੇ ਉਪਰ ਇਕ ਗਾਇਕ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਵਰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਬੇਢੱਬਾ ਜਿਹਾ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਠੀਕ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਗਾਵੇ। ਪਿੱਛੇ ਪੰਜ ਛੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਖੱਟੇ ਤੇ ਤੋਤੇ ਰੰਗੇ ਚਾਦਰੇ ਤੇ ਲਹਿੰਗੇ ਪਾ ਕੇ ਭੰਗੜੇ ਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਾ ਕੋਈ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੇ ਰੋਣਕ ਨਾ ਅਸਲੀਅਤ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਖਾਨਾ ਪੂਰਤੀ। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਾਰ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਕੰਨ ਪਾੜਵਾਂ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਸੁਦਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਨੱਚਣ ਟੱਪਣ ਲਈ ਲੋਕ ਬੱਸ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਰਾਬ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੱਠਾਂ ਵਿਚ ਵੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਲਓ ਸੁਣ ਲੋ ਇਕ ਗੱਲ। ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਇਕ ਥਾਂ। ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੇ ਜਨਰੇਟਰ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਬੱਸ ਜੀ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਜਨਰੇਟਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਜੀ ਲੱਗ ਗਏ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਉਹ ਭਾਈ ਤੁਸੀਂ ਕਾਹੜੋਂ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਹਿੰਦਾ ਉਹ ਜੀ ਆਹ ਖੜਕਾ

ਜਿਹਾ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਚਲੋ ਨੱਚ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਸੋਚੋ, ਸਾਡਾ ਕੀ ਬੁਣੂੰ? ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਹੋਣੇ, ਵਾਜੇ ਵੱਜਣੇ, ਨਚਾਰਾਂ ਨੇ ਨੱਚਣਾ, ਕਦੇ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸੱਦਾ, ਕਦੇ ਚਾਹ ਦਾ ਸੱਦਾ, ਕਦੇ ਖੱਟ ਦਾ ਸੱਦਾ, ਸਭ ਖਤਮ। ਬਰਾਤ ਆਉਣੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਘੋੜੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਓ ਭਗਤ ਕਰਨੀ। ਖਾਲੀ ਘੋੜੀ ਕੁੜਮ ਨੂੰ ਦੇਣੀ। ਬਨੋਰਿਆਂ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਜੰਨ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ। ਰੋਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਣੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸੂਟ ਸਵਾਓ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ। ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਵਿਆਹੀ ਹੋਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਤਲ ਭੇਜਣੀ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ ਭੈਣ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਇੱਜਤਾਂ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਕੁਝ?

ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਸਾਡੇ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਗਏ। ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੇਹਿਸਾਬ ਖਰਚੇ ਨੇ, ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਮਾਸੀਆਂ, ਮਾਮੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਭਰਜਾਈਆਂ ਆਪ ਨੱਚਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਮ ਚੜ੍ਹਕਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਇਕ ਅੱਧਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਡਿੰਗਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਰੀ ਖੜ੍ਹ ਹੀ ਇਕ ਅੱਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕਦਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਝਟਕਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਦੇਰ ਬੋੜ੍ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਇਹਨਾਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂ ਘਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਲੈ ਦੱਸ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਬੈਠੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਪਰ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਚਲੋ ਚਲੋ ਆ ਜੋ ਆ ਜੋ ਆਪਾਂ ਅੰਦਰ ਚਲਦੇ ਹਾਂ।

ਅੰਦਰ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਟੰਗੀਆਂ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਅਮੀਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਗਾਗਰਾਂ, ਗਲਾਸ ਤੇ ਗੰਗਾਸਾਗਰ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪਏ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਰਸਾ ਸਨ। ਵੀਹ ਪੰਝੀ ਕੁੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਢੋਲਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸਲੀ ਸੁਹਾਗ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਨਾਨਕੀਆਂ ਜਾਗੋ ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਲੰਮੇ ਕੁੜਤੇ, ਘੇਰ ਵਾਲੇ ਘੱਗਰੇ, ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਟਿੱਕੇ, ਨੱਕ 'ਚ ਤੀਲੀਆਂ, ਲੋਂਗ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਉਥੋਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਧਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਉਸ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਲੰਮੇ ਵਾਲਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਰੰਗੀ ਦਾਹੜੀ ਵਾਲਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਾਹੀ ਸਰਦਾਰ ਵੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇੱਧਰ ਉਪਰ ਦੀਆਂ ਵਿਆਹਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਸੱਜਣ ਹੋਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਖੜੇ ਗਿਆ। ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਧਨੋਆ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ ਕਦੋਂ ਕੂ ਗੇਤਾ ਮਾਰਿਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਬੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬੜੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਗਏ ਨੂੰ, ਉਥੇ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਾਉਕਾ ਜਿਹਾ ਉੱਠਿਆ। ਬੱਸ ਮੈਂ ਤਾਂ ਢਿੱਲੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਐਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਈ ਜੀ ਕੀ ਦੱਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ, ਰਿਵਾਜਾਂ, ਗੀਤਾਂ, ਘੋੜੀਆਂ, ਸੁਹਾਗ ਦਾ ਹਲਾਲ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਝਟਕਾ।

ਸੰਖਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲਗਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਦੀ ਅਤੇ ਤਿਰਸਕਾਰ ਵੀ।

ਬੱਚੇ ਬੜੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਲੈ ਕੇ ਮੋਹਨਤ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਭਣ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਵਲ ਤੇ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇ ਹਨ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨਾਹ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨਾ ਲਈ ਜਾ ਤਾਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾ ਰਿਸਵਤ। ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਬਸ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਬਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਘਰੋਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਵੇਹਲੜ੍ਹ ਹੋਣ ਤੇ ਤਾਨੇ ਅਤੇ ਮੋਹਣੇ ਹੀ ਸੁਣਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਗਮ ਹਲਕਾ ਕਰਨ ਨਿਕਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਨਤੀਜਾ ਭਿਆਨਕ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਾਸ਼ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਜੁਰਮਾਂ ਵਲ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਗਰ ਉਨਾਹ ਨੂੰ ਨਿਗਲਨ ਲਈ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਅਤੇ ਨਾਕਾਮੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅੱਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਾਪ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਅਪਣੀ ਸਿਹਤ, ਸੁਹੱਪਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਰਬਾਏ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਚੇਹਰੇ ਜਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਐਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਬਚੇ ਹਸੂ ਹਸੂ ਕਰਦੇ, ਨਚਦੇ, ਗਾਉਂਦੇ ਫਿਰਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਢਿਛ ਭਰਨ ਜੋਗੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਸੋ ਆਓ ਰਲਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਬਚਿਆਂ ਲਈ ਕਿ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗੁੰਮਰਾਹ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਅਤੇ ਕੌਮ ਅਤੇ ਦੇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਕੇ, ਸਵੈ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਅਵਸਰ ਵਧਾਕੇ ਅਤੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਕੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਕਾਫੀ ਹਦ ਤਕ ਘਟਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਰ. ਟੀ. ਆਈ ਵਰਗੇ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਕਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਯੁਵ ਵਰਗ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਅਨਿਆ ਰੋਕ ਸਕਣ।

- ਆਸਵੰਤ ਕੌਰ

ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣਾ

ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ

Balbir Singh M.A. Tel : 510-938-7771

ਮੰਨੋ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲੁਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਬਾਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੱਚ। ਕਈ ਵਾਰ ਲੋਕ ਇਕ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਹਿ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਤਾਂ ਇਹ ਆ ਕੇ ਜਾਂ ਇਉਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਝੁਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਪਰਤਾ ਲੈਣਾ ਜੋ ਗਰੀਬਤਾ ਜਿਹਾ ਬਣ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਬੈਠਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਗਲ ਦਾ ਫੰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਝੂਠ ਦੇ ਉਸ ਪਲੰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਬੜਾ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਵਕਤ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾ ਨੇ ਉਹ ਝੂਠ ਦੀ ਲੋਰ ਝੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਫਿਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਕਈ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ ਅੰਤ ਤੱਕ ਉਹ ਗੱਲ ਤੇ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗਾਥਾ ਸਾਡੇ ਹੀ ਗਲ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਸੱਚ ਸਮਝ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ਰਮ ਜਿਹੀ ਆ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੱਸਣ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸਭ ਨੇ ਸੱਚ ਮੰਨ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇਵੇਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਫਿਰ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਬਖੇਰਾ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਿਸ ਰੁਤਬੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਟੰਗ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੀ ਪੌੜੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਨ ਦਿੰਦੇ।

ਕਿਧਰੇ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਭਲਵਾਨ

ਪੁੱਤਰ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਭਲਵਾਨ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਇਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਢਾਗੂੰ ਵਿਚ ਚਾਦਰ ਟੰਗੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਕਹਿਰੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਫਿਰ ਭਲਵਾਨ ਹੀ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਖੁਦ ਹੀ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਮਾਰਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਬਾਲੇ ਲੈ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਯਾਰੋ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਬੇ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਭਲਵਾਨ ਕਹਿ ਕੇ ਅੰਤ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਸੀ। ਆਦਤ ਦਾ ਬਦਲਣਾ ਭਾਵੇਂ ਸਦੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਪੂਛ ਕਦੇ ਸਿੱਧੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਝੂਠ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਨਸਾਨ ਖੁਦ ਹੀ ਠੋਕਰ ਖਾ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਝੂਠ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰੋਂ ਭਾਰ ਹਲਕਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਹਿੰਮਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਇਹਨਾਂ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਸੱਚ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕੁਝ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਫਿਰ ਸੱਚ ਕੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਵੀ ਬੋਲੇ ਹਲਕੇ ਮਨ-ਚਿੱਤ ਨਾਲ ਹੀ ਬੋਲੋਗੇ ਤੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਹਲਕਾ ਹਲਕਾ ਮਹਿਸੂਸਦਾ ਹੈ।

ਝੂਠ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀ ਭਾਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਤੇ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਤਾਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਵਿਆਂ ਤੱਕ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਰੱਬ ਦੀ ਇਕ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੱਚ ਬੋਲ ਸਕੀਏ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ ਸਿਰਫ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਾਡੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਰਲੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਹਾਂਗੇ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਸੱਚ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਸੱਚ ਨਾਲ ਪੈਚੇ ਖਾਂਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਨ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ

ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ, ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਇਕ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਖੁੱਬੇ ਵਿਚੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਪਾਲਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਵੱਡੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਨੂੰ ਅਕਲ ਆਉਣ ਲੱਗੀ, ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਮਾਣ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ। ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਬਣਨ ਤੱਕ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਥ ਰਿਹਾ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬਖ਼ਸ਼ਰਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਹ ਸਭ ਭੁਲਾ ਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਬੁੱਢੇ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਇਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬੁੱਢੇ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਕ ਪਰਤ ਆਪਣੇ ਦਿਲੋਂ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਚਾੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬੁੱਢੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸ ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਫਾਲਤੂ ਸਮਾਨ ਵਾਂਗ ਸੁੱਟ ਦਿਓ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਜੋਗੇ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਮੰਗਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬੱਸ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਭੁਲਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਰੋਟੀ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ, ਸਵਾਦ ਲੱਗੇ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬੱਸ ਖਾਣਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਗਲਤੀਆਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਪਿਆਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਰੁਤਬਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਈਏ, ਪਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧੀ-ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਹਾਂ। ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਜਾਂ ਸਿੱਧ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਨਾਮ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਬਾਪ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦੇ ਸੀ ਪਰ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਮੁਆਫੀ ਨਾਮ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮਝ

ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਪਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੋੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲੈਣ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਜੇ ਕੁਝ ਵੱਧ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੇ 13ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਤੇ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ, ਸ਼ਾਇਦ ਹਵਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਵੀ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਚੀਸ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ-ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਪਲ ਹੋਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੈਨ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਜਿਉਂਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚਲੇ ਗਏ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਮੁਆਫੀ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਕੇ ਕੁਝ ਪਲ ਹਲਕੇ ਬਿਤਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਪਰ ਮੇਰੇ ਵੀਰਾਂ- ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਜੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਦਿਓ, ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਸੋਖਿਆਂ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਸਕਾਂਗੇ।

ਵਕਤ ਇੰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਿਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਕੁਝ ਸੱਚ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਾ ਫੜੀਏ। ਫਿਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਮਨ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਦ ਤੇ ਜੋ ਨਫਰਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਸੱਜਣੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ, ਫਿਰ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਾਰ ਦੇ ਡਰੋਂ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੀ ਸੰਗ ਮੰਨੀ

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ 'ਚ ਨਵੇਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਈ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ, ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤਕ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਖਿਰ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨਵੇਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪਾਏਦਾਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਝੂਠ-ਮੂਠ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਤਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਵਿੱਲ-ਮੱਠ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਚਾਨਕ ਨਿਰਣਾਸ਼ੀਲਤਾ 'ਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹਾਰ ਦੇ ਡਰੋਂ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਪੁੱਠੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਯਾਦ ਕਰੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ 'ਚੋਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੋਟੀ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੁਲੂ ਵਲੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਰਾਜਗੋਪਾਲਾਚਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਇਕ ਪੱਤਰ 'ਚ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੂਬੇ ਲਈ ਕੋਈ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਦਿਓ।" 58 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੁਲੂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਵਿਆਪਕ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਆਕੜ ਨਿਕਲ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਕਰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪਹਿਲੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ। ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦੇਖੋ ਕਿ 6 ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਸੂਬੇ ਦਾ ਗਠਨ ਭਾਸ਼ਾਈ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਤਰ-ਪੂਰਬ 'ਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ। ਤੇਜ਼ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਡੀ. ਐਨ. ਏ. ਦਾ ਅਟੱਟ ਅੰਗ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਕੋਈ ਘਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਘੱਟ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਹ ਜਨਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੱਚਮੁਚ ਸਿਹਰੇ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕੋਈ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ 3 ਨਵੇਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਉਤਰਾਖੰਡ, ਝਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦਾ ਗਠਨ ਇਸ ਲਈ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਲੱਗਭਗ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦਾ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਲੈ ਲਓ, ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ 10-ਜਨਪਥ 'ਚ ਬੈਠੀ ਜੁੱਡਲੀ ਵਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕੋ ਸਾਹ 'ਚ ਟੀ. ਆਰ. ਐਸ. (ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਮਿਤੀ) ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਮਿਲਾ ਲਵੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਸੋਚਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਜਗਨਮੋਹਨ ਰੈੱਡੀ ਤੋਂ ਡਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਟੀ. ਆਰ. ਐਸ. ਇਕ ਚੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਕਾਰਤੂਸ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨੇਤਾ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੜਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨਾਲ ਹੈਦਰਾਬਾਦ 'ਚ

ਤਿਉਹਾਰ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸੌਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਰਿਆਇਤਾਂ, ਫੰਡ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਪਰ ਸਵ. ਵਾਈ. ਆਰ. ਐਸ. ਰੈੱਡੀ ਦੀ ਪੌਤਲੋਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾ ਲਈ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਨ ਰੈੱਡੀ ਬਹੁਤਾ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਮਹਿੰਗੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾ ਕੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਮੰਨੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ 2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ 32 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਸਫਾਏ ਦਾ ਡਰ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜਗਨਮੋਹਨ ਰੈੱਡੀ ਨੂੰ ਜੇਲ 'ਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੇਲ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਗਨਮੋਹਨ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਵ. ਵਾਈ. ਆਰ. ਐਸ. ਰੈੱਡੀ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਨੇ ਖੂਬ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੇ ਧਨ ਨਾਲ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਗਨਮੋਹਨ ਇਕੱਲਾ ਨੇਤਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਇਆਵਤੀ ਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਵੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਡਟ ਕੇ ਮਹਿਮਾਨਨਿਵਾਜ਼ੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਹਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਖੁਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀ 'ਕਮਾਈ' ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਜਗਨ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੜਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਸੂਬੇ ਬਣਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਗਵਰਨੈਂਸ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘੋਰ ਸਵਾਰਥ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਛੋਟੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਜਿੰਨ ਬੋਝ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਮੰਗ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾੜ-ਫੂਕ, ਹਿੰਸਾ 'ਚ ਨਾ ਬਦਲ ਜਾਵੇ।

Law Offices of Ashwani Bhakhri

ALL YOUR LEGAL MATTERS

LET US HELP YOU WITH

- * Appellate Law * Bankruptcy * Business Law
- * Child Custody * Complex Litigation * Consumer Law * Contracts * Criminal Law * Contracts
- * Criminal Law * Divorce * Elder Law * Family Law * Immigration * Medical Malpractice
- * Personal Injury * Real Estate Law * Trusts and Estates * Wills and Probate * More...

Ashwani Bhakhri

Corey, Luzaich, Pliska, de Ghetaldi & Nastari LLP
700 El Camino Real, PO Box 669
Ph: 650-871-5666
Fax: 650-871-4144
Email: elpdn@coreylaw.com
www.coreylaw.com

Venu Bhakhri

Law Offices of Ashwani Bhakhri
1299-Old Bayshore Highway
Burlingame, CA 94010
Ph: 650-685-6334
Fax: 650-685-6351
Email: info@bhakhrilawfirm.com
www.bhakhrilawfirm.com

Contact us, for a professional consultation!

ਸੁਖਵੰਤ ਸੁੱਖੀ ਡੀ ਜੇ ਮਿਊਜ਼ੀਕਲ ਗਰੁੱਪ

Sukhwant Sukhi DJ Musical Group

ਸਿੰਗਰ

1. ਸੁਖਵੰਤ ਕੌਰ ਸੁੱਖੀ (ਸਿੰਗਰ)
2. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ
3. ਪਰੀਤਮ ਬਰਾੜ

Hits of sukhwant sukhi cd released

ਵੋਮ

ਘੱਗਰੇ ਦੀ ਵੇ ਲੋਣ ਭਿੰਜਗੀ
ਕਹਿੰਦੀ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਦੁਖਦਾ
ਨੱਚ ਪੰਜਾਬਣ ਨੱਚ
ਮੈਂ ਬੋਤਲ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾਣੀਆਂ
ਐਵੇਂ ਨਾ ਪ੍ਰੀਤੋ ਨੀ ਸਲਾਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਾਹਿਲ

ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਇੰਡੀਅਨ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਜਾਗਰਣ, ਵਿਆਹ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਲੇਡੀਜ਼ ਸੰਗੀਤ ਵਾਸਤੇ

ਬੁਕਿੰਗ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

408-500-7483

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Start from \$ 2850 Off

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

**FREE TEETH WHITENING
X-RAY & CLEANING YOUR INSURANCE
COVER THESE SERVICES**

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partial
Root Canals
Bad Breath
Cosmeic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

Not Valid with
any other offer

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਮੁਫਤ

ਸਫਾਈ ਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ,
ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਹੀ
ਭੁਗਤਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

www.uppaldental.com

M.K Nijjar DDS Ruchi Nijjar DDS

NO SHOTS, NO DRILL, NO PAIN!

- Esthetic Crowns, Bridges & Dentures
- Teeth Whitening-Oral Surgery
- Root Canal Treatments
- Treatment & Prevention of Gum Disease

FAMILY DENTISTRY COSMETIC DENTISTRY

New Patients & Children Welcome

510-794-7058

www.drnijjar.com

(Across from Washington Hospital & Bart) 1895 Mowry Ave. Ste 104 Fremont

FARMERS

ਆਟੋ, ਘਰ, ਬਿਜ਼ਨਸ, ਲਾਈਫ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉੱਤੇ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ
ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕਰਵੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਜਾਓ

- + Auto + Home + Life + Umbrella
- + Business Work Comp.

Duabba Insurance Agency

2450, PERALTA BLVD. SUITE 120, FREMONT, CA-94536

Ph. : (510) 797-7989

Fax : (510) 794-7398

Visit us@farmers.com

Gurcharan Singh Mann
Insurance Agent
Licence # 0C 70672

ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

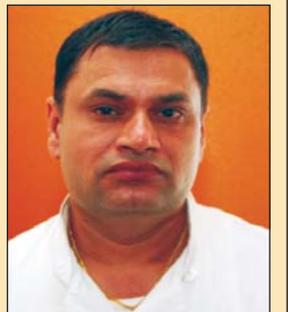
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ,
ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Paul
510-978-7170

Fish Pakora
ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ
ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਛੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ,
ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ
ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ
ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ
ਸਕਦੇ ਹੋ।

Gill
510-709-5285

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਇੰਡੀਅਨ-ਫਿਜੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੁਜ਼ੀਨ

ਮੂਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਜ਼ੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

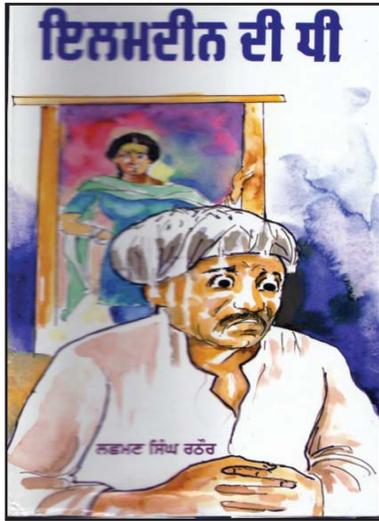
ਲਖਮਣ ਸਿੰਘ ਰਠੌਰ
209-563-6450

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਲਖਮਣ ਸਿੰਘ ਰਠੌਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਇਲਮਦੀਨ ਦੀ ਧੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਚਰਚਿਤ ਅਤੇ ਇਕ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਤ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।
-ਸੰਪਾਦਕ

ਇਲਮਦੀਨ ਦੀ ਧੀ

ਨੰਬਰਦਾਰ ਇਲਮਦੀਨ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਹੁਣ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਕੇ ਰਹੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਬੁੱਤ-ਪ੍ਰਸਤ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਜਾਨ ਬਚਾਅ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਿਕਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਰ।" ਰੱਜ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਲੁਟੇਰਿਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਸਾਈਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ। "ਦਿਲ ਆਇਆ ਰੱਜ ਕੇ ਲੁੱਟੋ। ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਕੋਈ ਬਚ ਕੇ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ।" ਪਰ ਨੇਕ ਦਿਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁਦਾ ਦਾ ਖੌਫ਼ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨੰਬਰਦਾਰ ਇਲਮਦੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਭੱਦਰ-ਪੁਰਸ਼ ਨੇਕ ਦਿਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਇਕ ਸੀ। ਉਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਰੱਜ ਕੇ ਸੌਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ। ਖੌਰੇ ਇਹ ਲੁਟੇਰੇ ਖੁੱਖਾਰ, ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੇ ਕੀ ਹਨੇਰੀ ਲਿਆਉਣੀ ਏ? ਇਹ ਵੀ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਗੱਡੀ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਕੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਏ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਜਾ ਰਹੀ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਗੱਡੀ ਵੀ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਮੁਸਲਿਮਾਂ ਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਕਤਲੇਆਮ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਰਬੱਲੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਏ। ਹਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਜਾਤ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਹੋ ਗਏ ਨੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ "ਨੂਰ ਵਾਲੇ" ਵਿਚ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਮਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਨਿਰੋਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਜਹਾਦ ਦੇ ਉਚੇ-ਉਚੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਵੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਤੇ ਭੜਕਾਊ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸਦਾ ਦੋਸਤ ਪੱਗ ਵੱਟ ਭਰਾ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਭੱਦਰ-

ਪੁਰਸ਼ ਹਨ, ਜੋ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਨੇਕ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ। ਗੱਲ ਸੋਚਦਿਆਂ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਗਲੇ ਭਰ ਆਏ। ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਦੋ ਪਰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚਿੱਟੇ ਹੰਝੂ ਰੂਪੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵੱਗ ਤੁਰੇ। "ਖਵਰੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਏ? ਕਿਧਰੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੇ ਵੀ ਕਹਿਰ ਨਾ ਵਰਤਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।" ਆਪ ਰੋਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਦੇ ਲਟਕਦੇ ਲੜ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਝਿਆ ਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। "ਚੱਲ ਮਨਾ ਭਰਾ ਦਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਕਰਾਂ। ਖ਼ਬਰੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਨਾ ਫਸਿਆ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵਾਰ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਘਰ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ। ਕੋਲ ਰੱਖਾਂਗਾ ਤੇ ਜਦ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਹੋਣਗੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਛੱਡ ਆਵਾਂਗਾ।" "ਸੈਦਾਂ ਮੈਂ ਚਲਿਆਂ, ਸੈਂਤੀ ਚੱਕ। ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰ ਆਵਾਂ।" ਆਪਣੀ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਇਲਮਦੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। "ਹੈ! ਹੈ! ਵਰਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਪਾਗਲ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਸਿੱਖਤੋ ਵੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਣਾ। ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਏ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਕੱਟ ਲਵੋ। ਜ਼ਰਾ ਠੰਡ-ਠਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੋ ਜਾ ਆਉਣਾ।" ਵਕਤ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦਿਆਂ ਬੇਗਮ ਸੈਦਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਨੰਬਰਦਾਰ ਇਲਮਦੀਨ ਨੂੰ ਭਰਾ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪੱਗ ਵਟਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਆਇਆ। "ਇਲਮਦੀਨ, ਪੱਗ ਦੀ ਲਾਜ ਪੁਗਾਈ ਬੜੀ ਔਖੀ ਏ। ਪੱਗ ਵਟਾ ਲੈਣੀ ਤਾਂ ਬੜੀ ਸੌਖੀ ਏ ਪਰ ਸੱਜਣਾ ਪੁਗਾਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਏ।" ਦੋਹਾਂ ਪੱਗ ਵੱਟ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਨ ਵਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੇ ਇਲਮਦੀਨ ਦਾ ਖੂਨ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। "ਨਹੀਂ ਬੇਗਮ, ਮੈਂ ਮਰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਜਾਵਾਂ ਪਰ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜ਼ਰੂਰ। ਵੇਖਾਂ ਤਾਂ ਸਹੀ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਕਿੱਥੇ ਏ?" ਇਲਮਦੀਨ

ਨੇ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੱਥੀਂ ਉਚਾ ਲੰਮਾ ਗੰਡਾਸਾ ਫੜ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਸੱਤ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਇਲਮਦੀਨ ਦੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ, ਚਮਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਸੁਰਖ ਦਗ-ਦਗ ਕਰਦਾ ਲਾਲ ਗੋਰਾ ਰੰਗ, ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਾਸ ਸੁਰਬੀਰ ਯੋਧਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ। ਸਿਰ ਤੇ ਸ਼ਮਲੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ, ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਸੀ। ਨਾ ਰੁਕਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਦੋ ਭਰਾ ਤੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਇਲਮਦੀਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਤੁਰੇ। ਪੱਚੀ ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਖੁਸਰੋ, ਸਲਾਮਤ ਅਲੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਕੁਤਬਦੀਨ ਪੰਜਤਾਲੀ ਸਾਲਾ ਭਰਾ ਵੀ ਬਰਛੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਿਕਲ ਪਏ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸੈਂਤੀ ਚੱਕ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਪੱਗ-ਵੱਟ ਬਣਿਆ ਧਰਮ ਦਾ ਭਰਾ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਵਪਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆਪਣੇ ਖਾਨਦਾਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮਵਰ ਸਰਦਾਰ ਸੀ। ਵਿਉਪਾਰ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਵਿਚ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਂਝ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਇਲਮਦੀਨ ਦਾ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਮਿਲਵਰਤਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਧਰਮ ਦੇ ਭਰਾ ਤੇ ਪੱਗ ਵੱਟ ਯਾਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸੰਤ ਸੰਤਾਲੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਨੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਕਈ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਨਾਗ ਦੇ ਡੰਗਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਬਚ ਸਕੇ। ਖੂਨੀ ਹਨੇਰੀਆਂ ਨੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਪਾੜੇ ਪਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਘਾਣ ਕਰ ਸੁੱਟੇ। ਹਜ਼ੂਮ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਟਕੂਏ, ਡਾਂਗਾਂ, ਕਿਰਪਾਨਾਂ, ਬਰਛੇ ਅਤੇ ਖੰਜਰਾਂ ਨੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਨਗਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ, ਕੱਟ ਵੱਢ ਅਤੇ ਖਾਨਾ ਜੰਗੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਲਮ ਨੂੰ ਹਲੂਣਿਆ ਤੇ, "ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ, ਕਿਤੇ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲ, ਤੇ ਅੱਜ ਕਿਤਾਬੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਕੋਈ ਅਗਲਾ ਵਰਕਾ ਫੋਲ। ਇਕ ਰੋਈ ਸੀ ਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਤੂੰ ਲਿਖ ਲਿਖ ਮਾਰ ਦੇਵੇ। ਅੱਜ ਲੱਖਾਂ ਧੀਆਂ ਰੋਂਦੀਆਂ, ਤੈਨੂੰ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ। ਉਹ ਦਰਦ ਮੰਦਾਂ ਦੇ ਦਰ-

ਦੀਆ, ਉਠ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ। ਅੱਜ ਬੋਲੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿਛੀਆਂ ਤੇ ਲਹੂ ਦੀ ਭਰੀ ਝਨਾਬ" ਦੇ ਬੋਲ ਸਾਖਿਆਤ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਪੱਤ ਸ਼ਰੇਆਮ ਭਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੁੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਖੂਨ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਗਾ ਦਿੱਤੇ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲੁੱਟੇ ਗਏ। ਸੋਹਣੀਆਂ ਘੋੜੀਆਂ, ਮੱਝਾਂ, ਬਲਦ ਤਾਂ ਪੈਦੇ ਸੱਟੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਵਾਲੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹ ਲਏ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ਗਹਿਣੇ ਗੱਟੇ ਤੇ ਪੈਸੇ ਜੋ ਹੱਥ ਆਇਆ ਆਪਣੀ ਘਰੀਂ ਢੋਅ ਲਿਆ। ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਬਚਦੇ ਬਚਦੇ, ਲੁਟੀਦੇ ਖੁਰੀਦੇ, ਕਤਲ ਹੁੰਦੇ, ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕਰਦੇ ਕਰਾਂਦੇ ਲਾਹੌਰ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਮਿਲਟਰੀ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਪਰ ਬੋੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੀ ਥਾਈਂ ਖੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਖੇਡੀ ਗਈ। ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵਿੱਤ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਸਾਜ਼ੇ ਸਮਾਨ, ਪੁਰਾਣੇ ਗੱਡਿਆਂ ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਲੱਦ ਕੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫਲੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖ ਕੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਪਣਾਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਮਰਦੇ, ਮਰਾਂਦੇ, ਬਚਦੇ, ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਲਮਦੀਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤੱਕ ਕਈ ਲੁਟੇਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੀ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਇਲਮਦੀਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਠੀਕ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਭਰਾ ਸ. ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਲਾਇਲਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੈਂਤੀ ਚੱਕ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੈਂਪ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੁਣ ਕੇ ਇਲਮਦੀਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੌਸਲਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰੇ। ਕਾਲਜ ਅੰਦਰੋਂ ਕਈ ਕਈ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਇਲਮਦੀਨ ਦਾ ਦਿਲ ਯਾਰ ਦੀ ਸਲਾਮਤ ਲਈ ਦਹਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਕੁਝ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੈਂਤੀ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਤੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤੀ ਏ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਵਕਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੁਝ ਠੱਲ੍ਹ ਪਈ। (ਚਲਦਾ)

ਸ਼ਨੀਵੇਲ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਭਨੋਟ ਵੱਲੋਂ ਕਲਾਸੀਕਲ ਗਾਇਕਾ ਡਾ ਮਮਤਾ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸ਼ਨੀਵੇਲ ਮੰਦਰ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਭਨੋਟ ਡਾ.ਮਮਤਾ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਡਾ.ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੜਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ।

TAJ-E-CHAAT

TANDOORI NAAN

<p>Special</p> <ul style="list-style-type: none"> Samosa Plate Papdi Chaat Aloo Tikki Veggie Mix Pakora Paneer Pakora Aloo Tikki Chaat Cholye Bhature Mango Lassi Sweet Lasi Salt Lassi 	<ul style="list-style-type: none"> Onion Naan Garlic Naan Mulli Paratha Tandoori Roti Veggie Wrap Goat Curry Chicken Curry Tandoori Chicken Tikka Goat Biryani Chicken Biryani
--	--

14.99\$ ਦਾ Food ਲੈਣ ਤੇ ਇਕ Movie ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

Sur Sangeet

DVD, Movie, CD's:-
Punjabi, Hindi, Tamil,
Telugu, Malayalam

For Rent or to Buy

Punjabi Music Group

Dholl & other Musician & Tabla Vadic

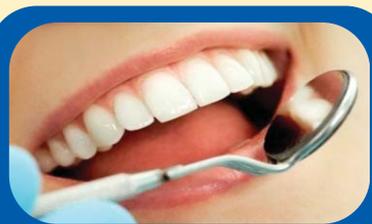
For Wedding, Stage Event, Reception, Religious Events or any kind of events

39497 Fremont Blvd. Fremont, CA 94538

Jawala Singh- 510-378-7690
Sunny Singh- 510- 648-0084

510-226-8081

Bhogal Dental Group

- Laser Treatment
- Lumineers/Veneers
- Dentures & Partials
- Root Canals
- Bad Breath
- Cosmetic Dentistry
- Crowns & Bridges
- Tooth Extraction
- Gum Treatment

Dr. Raja Bhogal

**37070 Newark Blvd, Suite C
Newark, CA 94560**

510-797-2840

dr.raja@rbhogaldds.com

Preet Fabrics & Appliance

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ, ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹਿਰੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚਲੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਰੀ, ਰੂਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER FOR BOTH FABRICS & APPLIANCES

5156 mowry AVE. Fremont, CA 94538

TEL: 510-797-7111 FAX: 510-739-6350

(For More Info. Call Onkar)

APPLIANCES

WE CARRY ALL MAJOR BRANDS!!

SONY, SANY, JVC, PANASONIC, LUGGAGE CROSS, PARKER PENS, OSTER BLENDERS

- Tvs, VCRs, DVD
- Tape Recorders
- Camcorders
- DVD Players
- Cordless Phones
- Watches (Seiko, Citizen & Swistar)
- Shavers & Trimmers
- Cellular Phones
- Medical Equipment
- Calling Cards

TRAVEL FOR LESS INC.

INDIA | PAKISTAN | EUROPE

ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਇੰਡਿਆ ਜਾਣ ਲਈ ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋ ਤਾਂ ਟਿਕਟ ਖੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਜਰੂਰ ਕਾਲ ਕਰੋ।

CST NO : 2031914-40

Fremont Office

**Travel For Less Inc
39200-State Street,
Fremont CA-94538
510.791.3300**

San Jose Office

**Travel For Less Inc
2850 Quimby Rd, Suite 150
Sanjose Ca 95148
408.791.2600**

**BUY TRAVEL TICKETS
AT WHOLESALE PRICE**

**Open 7 days
a week**

Still searching seats for
December travel to
INDIA
Call us for special fares

**3RD TIME
IN A ROW
2011
BEST OF
FREMONT
AWARD**

Serving the Bay Area Since 1996

Fax: 510.791.3361 | Email: info@letsflyhome.com

www.letsflyhome.com

510.791.3300 (Fremont)
408.791.2600 (San Jose)
916.419.4323 (Sacramento)
559.892.0009 (Fresno)
661.829.4467 (Bakersfield)

ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਮਮਤਾ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਸਫਲ

ਹੋਵਰਡ- ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਵਰਡ ਦੇ ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਕਲਾਸੀਕਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਾ. ਮਮਤਾ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਇੰਨੇ ਚੰਗੇ ਤੇ ਵਧੀਆ ਗੀਤ ਸੁਣਾਏ ਕਿ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਏ ਹੋਏ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਵੀ ਪਈ। ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੱਲੀ ਇਸ ਮਹਿਫਲ ਵਿਚ ਡਾ. ਮਮਤਾ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਉਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਰੰਗ ਸੁਣਾਏ ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸੱਜਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਖੱਟੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਤੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਡੋਰਾ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਹੋਸਟਾਂ ਨੂੰ ਆਏ ਹੋਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਹਨ ਤੇ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਹੋਸਟਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਆਏ ਹੋਏ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿਚ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਗੈਰੀ

ਬਸਰਾਏ 'ਹੈਲਰਜ' ਸਟੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ, ਜਗਤਾਰ ਗਿੱਲ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ, ਅਵਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਭਾਰਟਾ, ਮਾਲੀ ਮਹੇ (ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ), ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਅੱਜਲਾ, ਰਣਧੀਰ ਘੋਲੀਆ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ 'ਕੈਸ਼ ਫੈਬਰਿਕਸ ਵਾਲੋ', ਜੀ. ਐਨ. ਟੈਂਟਸ ਵਾਲੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਉਂ ਸੱਜਣ ਮਿੱਤਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਅਸੀਂ ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਧੀਆ ਗਾਇਕ ਮੰਗਤ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਗਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਡਾ. ਹਰਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਧਨੋਆ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ 'ਬੰਗਾ ਕਾਲਜ', ਜਸਵੀਰ ਗਿੱਲ 'ਪ੍ਰਿੰਸਿਪ ਰਿਐਲਟਰ', ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਸਭ ਮੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਡੇਰੇ ਮਾਲੋਮਾਲ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਮਦਨ 16 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੀ ਟੱਪ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਡਿਕਡੋਲੋ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਾਰਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜਿਊਟਾ ਮੁਹਾਲ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰੇ ਮਾਲੋਮਾਲ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਦੇ ਰਹੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਬਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅੰਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਡੇਰੇ ਦੀ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਕਮਾਈ 16 ਲੱਖ 44 ਹਜ਼ਾਰ 833 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਮਾਈ 60 ਕਰੋੜ ਤਿੰਨ ਲੱਖ 64 ਹਜ਼ਾਰ 103 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਜੋੜ

ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਰੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੇ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (23) ਤੇ 11 ਤਹਿਤ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਤੋਂ ਛੋਟ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਹੀ ਹਿਸਾਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਐਵਾਰਡੀ ਰਮੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਹਨ।

ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2010-11 ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 29 ਕਰੋੜ 18 ਲੱਖ 68 ਹਜ਼ਾਰ 117 ਰੁਪਏ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਵ ਰੋਜ਼ਾਨਾ

ਸੱਤ ਲੱਖ 99 ਹਜ਼ਾਰ 638 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ। ਸਾਲ 2011-12 ਦੌਰਾਨ ਡੇਰੇ ਦੀ ਕਮਾਈ 60 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧੀ। ਉਸ ਸਾਲ ਡੇਰੇ ਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ 46 ਕਰੋੜ 75 ਲੱਖ 51 ਹਜ਼ਾਰ 288 ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਨਾਲੋਂ 17 ਕਰੋੜ 56 ਲੱਖ, 83 ਹਜ਼ਾਰ 171 ਰੁਪਏ ਵੱਧ ਸੀ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਡੇਰੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ 28ਬ4 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਆਮਦਨ 60 ਕਰੋੜ, ਤਿੰਨ ਲੱਖ 64 ਹਜ਼ਾਰ 103 ਰੁਪਏ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਡੇਰੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਜੇ ਹਿਸਾਬ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਦੁਗਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।

ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸ਼ਾਹ ਸਤਨਾਮ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 76

ਫੀਸਦੀ ਵਧੀ ਹੈ। 2010-11 ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਆਮਦਨ 16 ਕਰੋੜ 52 ਲੱਖ, 48 ਹਜ਼ਾਰ 455 ਰੁਪਏ ਸੀ ਜੋ 2012-13 ਵਿਚ 29 ਕਰੋੜ ਅੱਠ ਲੱਖ 18 ਹਜ਼ਾਰ 760 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਈ ਸੀ।

ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਸ਼ਾਹ ਸਤਨਾਮ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 300 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧੀ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ 2010-11 ਵਿਚ ਇਕ ਕਰੋੜ 95 ਲੱਖ 61 ਹਜ਼ਾਰ 729 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2012-13 ਦੌਰਾਨ 8 ਕਰੋੜ 40 ਲੱਖ 59 ਹਜ਼ਾਰ 792 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਂਜ, ਡੇਰੇ ਦੀ ਗ੍ਰੀਨ ਐਂਡ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੋਰਸ ਦੀ ਆਮਦਨੀ 2010-11 ਵਿਚ 3 ਕਰੋੜ 2 ਲੱਖ 89 ਹਜ਼ਾਰ 600 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 2011-12 ਵਿਚ ਇਕ ਕਰੋੜ 72 ਲੱਖ 46 ਹਜ਼ਾਰ 860 ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।

ਜ਼ਮੀਨ ਬਣੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਲਈ ਨੋਟ ਛਾਪਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ

ਬੀ. ਕੇ. ਚੰਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀਆਂ 3 ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਇਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਉਘੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਪੈਨਲ ਵਲੋਂ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਦੂਜਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਸਬੇ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਨੂੰ 'ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ। ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਫ਼ੀਆ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਹੁਣ ਲੁਕੀ-ਫੁਪੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨੋਟ ਛਾਪਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲਾਭ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਮਿਕਦਾਰ 'ਚ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਚੌਟਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੋਰਨਾਂ ਉਘੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੜਪਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਪੈਨਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਪੈਨਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖ਼ੁਲਾਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਇਕ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਹੜਪਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ

ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਲਾਟਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਘੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਚ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀ. ਜੀ. ਪੀ. ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਗਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਅਸਫਲ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੈਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਬਕਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਚ ਪੈਨਲ ਨੇ ਕਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਸਿਵਾਏ ਕਾਗਜ਼ ਕਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ" ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪੈਨਲ ਨੇ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਮੰਤਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਰਾਜਧਾਨੀ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਐੱਮ. ਐੱਲ. ਏ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ 'ਸਕੈਂਡਲ' ਨਾਲ ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਤੋਂ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਫ਼ਾਸਲੇ 'ਤੇ ਪਰ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਾਲਮਪੁਰ 'ਚ 18 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਸੋਚੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ, "ਸੁਖਬੀਰ 7 ਤਾਰਾ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ

ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਬਣ ਸਕੇ।" ਖਹਿਰਾ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਰ ਸੁਖਬੀਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਤਰਦੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਮੇਰੀ ਪਾਲਮਪੁਰ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਲੱਗਭਗ 30 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਬੇਵਕੂਫੀ ਭਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਇਸ ਲਈ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸਾਡੀ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਤਾਂ ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕਾਰਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਬਟੋਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸੀਂ ਰਾਜ 'ਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਵਿਕਾਸ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।" ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਭਰੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੇਕ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਸ ਸੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁੱਡਾ ਅਨੁਸਾਰ, "ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ 'ਨਵਾਂ' ਜਾਂ 'ਆਧੁਨਿਕ' ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿਆਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ।" ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਹਰਿਆਣਾ ਵੀ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁੜਗਾਓ ਦੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਤਰਫਦਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁੜਗਾਓ ਅਤੇ ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਦੇ ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਆਰ.) ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ

ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਤਾਕਤ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਰੋਹ 'ਚ ਆਈ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹੁਕਮ 'ਚ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜੁਆਬ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਆਜ਼ਾਦ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਰਿਆਦੀਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਫ਼ੀਆ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜ਼ਮੀਨ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ-4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਢਲੀ ਅਦਿਸ਼ਚਨਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁੜਗਾਓ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਕੋਢੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਫ਼ੀਆ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈਣ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਖ਼ਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈਣ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ 2014 ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮਾਂ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੜਪਣ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਉਭਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਪਰਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਕੜ 'ਚ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹੁਕਮਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੁਕਮਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਹਰਿਆਣਾ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਸੁਧਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀ-ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ।

You can Own a Home Again

Short-Sale or Foreclosure is not a problem!

- * ਘਰ ਖ਼ਰੀਦਣ ਅਤੇ ਲੋਨ ਰਿਫਾਨੈਂਸ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ
- * ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚਾਹੇ ਲੋਨ ਤੋਂ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ,
- * ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸ਼ਤ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ
- * ਸ਼ੋਰਟ ਸੇਲ ਅਤੇ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਘਰ ਖ਼ਰੀਦੋ ਜਾਂ ਰਿਫਾਨੈਂਸ ਕਰਵਾਓ
- * \$2,500 ਤੋਂ ਘੱਟ ਖ਼ਰਚਾ
- * FHA ਲੋਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ credit score ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
- * HARP* ਲੋਨਾਂ ਤੇ ਘਰ ਦੀ Appraisal ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
- * ਹੁਣ USDA ਲੋਨ 100% ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ
- * ਤੁਹਾਨੂੰ 48 ਘੰਟੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰੂਵਲ ਮਿਲੇਗੀ
- * ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੋਂ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
- * ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਘੱਟ ਹਨ, ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲਓ
- * ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ FHA ਲੋਨ ਹੋ ਤਾਂ ਰੇਟ ਘੱਟ ਕਰਣ ਲਈ ਇਨਕਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਾਂ ਦੇ ਲੋਨ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Preeti Badesha

NMLS # 266703 DRE # 01779860
Cell: (818)-304-4409
(661)-636-6443 Efax: (888)-398-8122
Email: Preetibadesha@hotmail.com

Please like my official page on FB:
www.facebook.com/Preetiloanofficer

Preeti Badesha

ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਦਾ ਅਸਰ : ਘਟ ਰਹੇ ਨੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ

ਗਲੇਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਹਿਮਾਚਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਮੈਪਿੰਗ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਿਨਾਬ, ਪਾਰਵਤੀ ਤੇ ਬਾਸਪਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦੀ ਮੈਪਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ 1962 ਤਕ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਬੇਸਿਨਾਂ 'ਤੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦਾ ਅਕਾਰ 2077 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਹੁਣ ਇਹ ਘਟ ਕੇ 1628 ਵਰਗ ਕਿ-ਲੋਮੀਟਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦੇ ਅਕਾਰ 'ਚ 21 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ।

ਸਤਲੁਜ ਬੇਸਿਨ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਖਿਸਕੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਚਿਨਾਬ 'ਚ 6, ਬਿਆਸ 'ਚ 5 ਤੇ ਰਾਵੀ 'ਚ 2 ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਖਿਸਕੇ ਹਨ। ਛੋਟਾ ਸ਼ਿਗੜੀ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਜੋ ਚੰਦਰਾ ਬੇਸਿਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, 1963 ਤੋਂ 1984 ਤਕ 8 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਖਿਸਕਿਆ ਜਦ ਕਿ 1984 ਤੋਂ 1986 ਤਕ 23 ਮੀਟਰ ਖਿਸਕਿਆ ਹੈ। ਸਤੰਬਰ 1986 ਤੋਂ 1987 ਤਕ ਇਸ ਦੇ ਖਿਸਕਣ ਦੀ ਦਰ 15 ਤੋਂ 20 ਮੀਟਰ ਤਕ ਮਾਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਰਫ ਪਿਘਲਣ ਦੀ ਔਸਤਨ ਦਰ 6.5 ਸੀ. ਐਮ. ਐਸ. ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਮਾਪੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬੁਟਾ ਰਾਮ ਜੋਸ਼ੀ ਫਰਵਾਲਾ ਵਾਲੇ

Pandit Buta Ram Joshi

ਕਾਰੋਬਾਰ, ਨੌਕਰੀ, ਸੰਤਾਨ ਪਰਾਪਤੀ, ਕੋਰਟ ਕਚਿਹਰੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ, ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਆਦਿ ਦੇ ਹੱਲ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ

(Pharwala Wale) Red Book Astrologer

ਫੋਨ : 559-803-0055 ਜਾਂ 559-271-1579

Fresno Astrology Center, Fresno

ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ

ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁਹਜ, ਚੱਜ- ਆਚਾਰ, ਸੋਚ ਉਡਾਰੀ, ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਦਤ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਜਿਆ ਆਨੰਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਗਹਿਰੀ ਪੀੜਾ, ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਅੰਗਤਾਈਆਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤਕ ਅਪੜਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਤ ਹੱਦਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੀ ਉਧੇੜਬੁਣ ਵਿੱਚ ਉਲਝਿਆ ਮਨੁੱਖ ਦਿਨ- ਰਾਤ ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਸੋਝੀ ਅਤੇ ਸੁਰਤ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਦਿਲਗੀਰੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨਾ ਅਤੇ ਜਿਉਂਦੇ-ਜਾਗਦੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਮਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿੱਘ ਅਤੇ ਸੰਜੀਵਤਾ ਨੂੰ ਜਿਉਂ-ਦੇ-ਤਿਉਂ ਉਸ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੁਸ਼ਤ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਨਾ ਵੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਬੰਧਨ ਦਾ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਉਛਲ, ਪਸੰਦ ਜਾਂ ਨਾਪਸੰਦ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮਹਿਜ਼ ਸਪੁਰਦ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇਹੱਦ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ, ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਦੋਵੇਂ ਕੁਝ ਗੁੰਗੇ ਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕੇਵਲ ਤਸੱਵਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਇਬਾਦਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਰਸਪਰ ਸੰਵਾਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕੇਵਲ ਰੂਹਾਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮੰਨੇ ਜਾਂ ਨਾ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸਦੀਵੀ ਸੱਚ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਰੂਹਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਤਸੱਵਰੀ ਨਕਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਤਸੱਵਰ ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਤੈਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਲੌਕਿਕ ਸੌਦਰਯਅਦਾ ਆਨੰਦ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੌਦਰਯਾਤਮਕ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ।

ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਬਦਲ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਹ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ, ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮੁਆਫ਼ਿਕ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਲੰਮੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਮੱਠੇ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਆਪ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਏ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਸੂਰ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਰਿਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜ਼ੀਜ਼ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਵੀ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਵਾਜ਼ਾਰ ਕਰਦੀ, ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ: "ਕੁਝ ਐਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਣ ਜਾਂਦੇ, ਜੋ ਟੁੱਟ ਤਾਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।"

ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਹਨ, ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਚਨਚੇਤ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਤੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਭਲੇ ਵਕਤਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜੇ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਘੜੀ ਵੀ ਸੰਕਟ ਦੇ

ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਠਿਨਾਈ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸਦਮਿਆਂ ਦਾ ਝੰਬਿਆ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਕਣ-ਕਣ ਕਰ ਕੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਂ ਇਸ ਮੁਢਲੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਾਰ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਵਿੱਚ ਉਲਝੇ ਮਿੱਤਰ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾਕਸ਼ੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਦੇ ਨਿੱਘ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਭਰਮ ਪਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੁਸਕਲ ਵਕਤ 'ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਧੜੰਮ ਕਰਕੇ ਡਿੱਗ

ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵਕਤ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਆਲਮ ਹੀ ਬੇਵਫ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਉਦਾਸ ਨਜ਼ਰਾਂ, ਸਖ਼ਾਵਤ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਤਰਸਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਬੇਤਰਸ ਵਰਤਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰੂਹ ਵੀ ਕੁਰਲਾ ਉੱਠੀ ਸੀ। ਆਪ ਇੱਕ ਸਲੋਕ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਨਾਨਕ ਦੁਨੀਆ ਕੈਸੀ ਹੋਈ।। ਸਾਲਕੁ ਮਿਤੁ ਨ ਰਹਿਉ ਕੋਈ।।

ਬੇਰਹਿਮ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਤਿੜਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨਿਘਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਕਠੋਰ ਸੱਚ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਿਖਰ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਬੜੇ ਫ਼ਫ਼ਰ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਖੂਨ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਗਾੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਹੰਢਣਸਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਵਫ਼ਾਈਆਂ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨ ਅੱਬਰੂ-ਅੱਬਰੂ ਹੋ ਵਹਿ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਗ਼ਦਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਖ਼ਬਰਾਂ, ਮੋਟੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਲਾ ਕੇ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਲਮ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਗਿਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਮਨੁੱਖ? ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦਰਦਨਾਕ ਅਤੇ ਨਿਲੋਜ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਸ ਕਦਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਹੁਣ ਸ਼ਰਮਾਂ-ਧਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਿਉਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਦਮੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਲਾਮਤੀ ਦਾ ਜ਼ਾਮਨ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹੋਈਏ ਤੇ ਉਹੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਰੂਪ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਦਰਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਵੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਕਰ ਸੁੱਟੇ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਅਦਬ ਪਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਯਧਾਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਯਧਾ ਅਤੇ ਸਦਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਸੰਕਲਪ ਲੋਪ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਗਿਰਾਵਟ ਨਿਵਾਣਾਂ ਦੇ ਪੱਤਣਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਇਹ ਤਨਜ਼ੀਆ ਟਿੱਪਣੀ, ਯਥਾਰਥ ਦੇ ਕਿੰਨੀ ਨੇੜੇ ਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ: "ਅੱਛਾ ਸਾ ਬਸ ਲਿਬਾਸ ਕੀ ਹੱਦ ਤਕ ਸਫ਼ੇਦ ਰੰਗ, ਕਮਬਖ਼ਤ ਅਬ ਤੋ ਖੂਨ ਕੇ ਅੰਦਰ ਭੀ ਆ ਗਿਆ।"

ਇਹ ਵਕਤ ਦੀ ਸਿਤਮ-ਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅੱਜ ਮਹਿਜ਼ ਲਿਬਾਸ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਨਫ਼ਾਸਤ ਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵਿਚਰਦਾ ਸਗੋਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਸਮੀ ਲਿਬਾਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ, ਹੰਢਾਉਂਦਾ ਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਰੁੱਤਾਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਲਿਬਾਸ ਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਭਰਾਵਾਂ ਜੇਡਾ ਸਾਥ ਨਾ ਕੋਈ

ਆਸਵੰਤ ਕੌਰ
916-525-7574

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਾਕਈ ਹੀ ਰੰਗੀਨ ਦੇਸ਼ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਿਉਹਾਰ ਇਥੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਿਉਹਾਰ ਹਨ ਪਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਇੱਝ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੀ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਇਕੋ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਲਗ ਅਲਗ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਗ ਅਲਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 'ਲੋਹੜੀ' ਵਾਂਗੂ ਅਸਮ ਵਿੱਚ 'ਬਿਹੂ' ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ 'ਪੋਂਗਲ' ਤਕਰੀਬਨ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਤਿਉਹਾਰ ਜੋਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਉਹ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੇਪਾਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਮੌਰੀਸ਼ਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੱਖੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸੋਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਭੈਣਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਟ ਤੇ ਸੋਹਣੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਡੋਰੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਰਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰ ਸੁਖ ਦੁਖ ਵਿੱਚ ਸਾਥ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਰਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰੱਖੜੀ ਦਾ ਤਿਹਾਰ ਕਿਥੋਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਸ ਵਾਰੇ ਅਲਗ ਅਲਗ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ 'ਪੁਰਾਣਾਂ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੱਖੜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦਾ 'ਚੀਰ ਹਰਣ' ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਰਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਜੇ ਪੂਰ ਨੂੰ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਰੱਖੜੀ ਭੇਜੀ ਦਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਕੀ ਉਹ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰੇ। ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਤਾਕੀ ਉਹ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ।

ਰੱਖੜੀ ਦੇ ਮਨਾਏ ਜਾਨ ਵਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਥਾ ਚਿਤ ਤੋੜ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਰਾਣੀ ਕਰਣਵਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਿਤੌੜ ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਹਿਮਾਯੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਰੱਖੜੀ ਭੇਜਕੇ ਮਦਦ ਲਈ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ। ਹਿਮਾਯੂੰ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਆਪਾ ਬਚਾਉਣ ਲਈ 'ਜੋਹਰ' ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਿਮਾਯੂੰ ਨੇ ਰੱਖੜੀ ਦੀ ਲਾਜ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆ ਹੋਇਆ ਚਿਤ-ਤੋੜ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਖਦੋੜ ਕੇ ਰਾਣੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ।

ਰੱਖੜੀ ਨੂੰ 'ਰਕਸ਼ਾ ਬੰਧਨ' ਦੇ ਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਰੱਖੜੀ ਨੂੰ ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਤਿਹਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਰੱਖੜੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਵਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਕੇਤਨ' ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨਕੇ ਆਪਸੀ ਭਾਈ ਚਾਰਾ ਵਧਾ ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਚੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਵਢਾ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਰਾ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਰੱਖੜੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀਣੀਆਂ ਤੇ ਦੇਖਣ ਹੀ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਮਨਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੀ ਅੱਜ ਇਸ ਬੜੇ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਮਿਠਾਸ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ। ਅੱਜ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਵਧਦੇ ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਭੈਣਾ ਨੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਤਕੜੀ ਵਿੱਚ ਤੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਸਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਖੋਖਲਾਪਨ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਭਰਾ ਜੋਕਿ ਗਰੀਬ ਹੈ ਰੱਖੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਤਾਲਾ ਲਾ ਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਕੀ ਨਾ ਭੈਣਾਂ ਆਉਣ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਰਾਖੀ ਬਨਾਕੇ ਪੈਸੇ ਚਾਹੁਣ।

ਬੇਸ਼ਕ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਪਹਾਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੇਲ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਮੌਕਾ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬੋਝ ਨਾ ਪਾਉਣ। ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਖ ਮੰਗਣ ਕਿਉਂਕਿ ਭਰਾਵਾਂ ਜੇਡਾ ਸਾਥ ਨਾ ਕੋਈ।

SKY TRANSPORT SOLUTION

STRIVE FOR MORE

ਅਸੀਂ ਟਰੱਕਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਰਮਿਟ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ICC, DOT, IFTA, IRP Plates, PERMITS, NYP, KYU, OR, Canada Permit, CORPORATION AND LLC FILLING SERVICES, 2290, PTI, Trailer plates.

SPECIAL BIT INSPECTION AND DOT AUDIT COMPLIANCE:

ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ
ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਵਿਨ ਦਾ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ
ਡੋਟ ਆਊਟ ਆਫ ਸਰਵਿਸਿਜ਼
ਮਨਜ਼ੂਰ ਸ਼ੁਦਾ ਆਈ ਆਰ ਐਸ ਈ-ਫਾਈਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ
ਫਾਰ ਆਊਟ ਆਫ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਡਾਟ

SPECIAL DOT COMPLIANCE FOR SAFETY, AUDITS AND RECORD KEEPING.

ਟਰੱਕ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਕਾਈ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਾਲਿਊਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ

PLEASE CONTACT US FOR FREE ADVICE

2680 N TRACY BLVD, SUITE 4, TRACY, CA 95376

PHONE: 209-855-6938, FAX: 209-762-6540

Email: skytransportsolution@gmail.com

Give us a chance to provide you best services

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

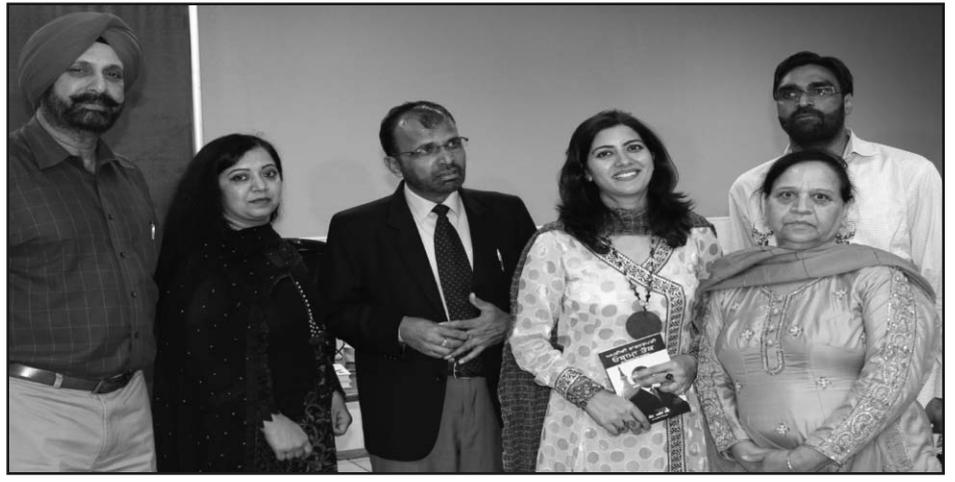
- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

- ਬੇਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼
- ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲ

39180 Liberty Street, Suite 118, Fremont, CA 94538
510.796.9000 (Office), 510.796.9002 (Fax)

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਿਆ

ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ- ਇੱਥੇ ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦੀਆਂ ਨਵੇਂ ਲਿਖਤ ਚਾਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਘੁੰਡ ਚੁਕਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਭੌਰਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਵਕਤ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਰਾਜ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਸਹਿਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਉਂਗਲੀ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਨਾਲ ਤੋਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਭਰਵਾਂ ਇਕੱਠ ਇਹ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਦਿਲੋਂ ਜੁੜਨਗੇ।

ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਫਰਿਜਨੋ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ

ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੀਤਾ ਮਾਛੀਨੋ ਨੇ 'ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਵਰਗੀ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਣਕ ਨੇ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸੋਜਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਪਰੰਤ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਉੱਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਤਿ ਗੰਭੀਰ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ. ਜਸਪਾਲ ਸੈਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸ਼ੋਕ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਚੋੜ ਖਾਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠਕ ਵੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਹੀ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਭੌਰਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚੰਗਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ, ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ

ਆਧਾਰਿਤ ਬੋਲਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਦਾ ਉਹ ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ ਉਹ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਬੇਬਾਹ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਤ ਕਰਕੇ ਸੁਣਿਆ ਵੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿਪਸਾਅ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿਲ ਨਿੱਤਰ, ਇੰਡੋ. ਯੂ. ਐਸ. ਡਾਇਲਾਗ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਮੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ, ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੁੱਚਾ ਰਾਮ ਭਾਰਟਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਰ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਨਾਮੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ, ਮੇਜਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਲੋਰ, ਚੋਪੜਾ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਛੀਨਾ, ਮਾਸਟਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਰਮਿੰਦਾ ਦੇ ਸਿੱਤਰ

ਸੁਰਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਤੋਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਤੇ ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧਨੋਆ, ਵਰਿੰਦਰ ਉੱਤੀ ਸਰਗਮ ਟੀ. ਵੀ. ਤੋਂ ਸੁਨੀਤਾ ਚੋਪੜਾ, ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਤਿੰਗੜ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਖਣ, ਅਮਰਜੀਤ ਦਾਊਧਰ, ਮੱਖਣ ਬੈਂਸ (ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ) ਅਕਾਲਦੀਪ ਕੌਰ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਚੁੱਬਰ, ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਮਨ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੁਮਨ, ਮਾਸਟਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਰੋਏ, ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੌਰ, ਬੇਟੇ ਮਨਵੀਰ ਤੇ ਅਨਮੋਲ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਾਕਾ ਧਾਲੀਵਾਲ ਸ਼ਾਇਰ ਸੁੱਖੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਆਖਰ ਵਿਚ ਧੰਨਵਾਦੀ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਹੋਰਾਂ ਆਖੇ।

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ ਕਾਂਸੇ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਵਾਪਸ ਮੁੜੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਜੂਨੀਅਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ ਕਾਂਸੇ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜੇਤੂ ਭਾਰਤੀ ਜੂਨੀਅਰ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਟੀਮ ਸਵੇਰੇ ਡੁਬਈ ਦੇ ਰਾਸਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਂਸੇ ਦਾ ਤਗਮਾ ਲਈ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਪੈਨਾਲਟੀ ਸ਼ੂਟਾਊਟ 'ਚ ਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਕਦੇ ਕੁਆਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਪਤਾਨ ਸੁਸ਼ੀਲ ਚਾਨੂੰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਕਾਂਸੇ ਦੇ ਤਗਮੇ ਲਈ ਹੋਏ ਮੈਚ 'ਚ

ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਯਕੀਨ ਸੀ। 'ਪਲੇਅਰ ਆਫ ਦਿ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ' ਰਹੀ ਰਾਣੀ ਰਾਮਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹਾਕੀ ਅਜੇ ਮਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਉਲੰਪਿਕ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਇਹ ਜਿੱਤ ਭਾਰਤੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਰਾਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਾਕੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ 'ਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹਾਕੀ ਅਜੇ ਮਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਤਰਨਜੀਤ ਸੰਧੂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਰਾਓ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਬਣੇ

ਜਲੰਧਰ- ਤਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨਿਰੂਪਮਾ ਰਾਓ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1988 ਬੈਚ ਦੇ ਆਈ. ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ. ਤਰਨਜੀਤ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 4 ਸਾਲ ਦੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ 'ਚ ਸੇਵਾ ਪਿੱਛੋਂ ਫਰਾਂਸ

'ਚ ਅੰਬੈਸਡਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਰਨਜੀਤ ਸੰਧੂ ਫਰੈਂਕਫਰਟ (ਜਰਮਨੀ) 'ਚ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤਰਨਜੀਤ ਸੰਧੂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੋ ਵਾਰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ 'ਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ

"Independent Voice"

24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਹਰ ਘਰ-ਘਰ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਰੇਡੀਓ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ 24/7/365

ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਬਾਇਲ ਤੇ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
510-972-0442

ਜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਹੁਣ ਇਸ ਨੰਬਰ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।
832-551-5038

www.khalsaradio.org

ਫੋਨ ਤੇ ਸੁਣੋ: 702-489-0222

ਰੇਡੀਓ ਸੈਟ ਖਰੀਦਣ ਲਈ
510-900-3600

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ
510-900-3600

Radio CK.PO Box 296, Fremont, CA 94537

info@khalsaradio.org

ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ 100 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਫਿਲਮਾਂ ਪ੍ਰੋਮ-ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਡਾਂਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਖਦੇ ਮਸਲੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮੋਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕ ਵਰਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਰਾਈਟਰ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਉੱਠਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਫਿਲਮਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿਆਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਬਣਨ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅੱਜ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਤੋਂ ਨਵੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਕੁਝ ਦਮਦਮ ਔਰਤਾਂ ਦੀ, ਜੋ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਟੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਆਸ਼ੀ ਦੁਆ :

ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ 'ਚ ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਔਰਤਾਂ

ਬਰੇਲੀ (ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਆਸ਼ੀ ਦੁਆ ਦੀ ਫਲਾਇੰਗ ਯੂਨੀਕੋਰਨ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਕ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਹੈ।

28 ਸਾਲਾ ਆਸ਼ੀ ਦੁਆ ਦੇਖਣ-ਚਾਖਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੀਰੋਇਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਹੀ ਚੁਣਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।" ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਆ ਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ ਫਲਾਇੰਗ ਯੂਨੀਕੋਰਨ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਆਸ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਤਾਂ 'ਦੇਵ ਡੀ' ਬਣ-ਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਰ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਚਲੀ ਗਈ।" ਹੁਣ 28 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ 100 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਫਿਲਮ 'ਬਾਂਬੇ ਟਾਕੀਜ਼' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੁਨੀਤ ਮੋਗਾ :
30 ਸਾਲਾ ਗੁਨੀਤ ਮੋਗਾ 'ਸਿੱਖਿਆ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ' ਅਤੇ ਏ.ਕੇ.ਐਫ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੀ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਅਤੇ ਬਾਨੀ ਹੈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਜਿਵੇਂ 'ਸ਼ੈਤਾਨ', 'ਦੈਤ ਗਰਲ ਇਨ ਯੈਲੋ ਬੂਟਸ', 'ਗੈਂਗਸ ਆਫ ਵਾਸੇਪੁਰ' ਸਮੇਤ 20 ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਨਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋ ਫੀਸਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਦਮ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੰਬਈ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵੀ ਸੰਭਾਲਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕੋਰਸ ਦੇ।

ਕੈਥਰੀਨਾ ਸਕਲ :

ਬਾਂਬੇ ਬਰਲਿਨ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਾਈਟਰ, ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਥਰੀਨਾ ਨੂੰ 24 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਬਾਰੇ ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, "ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਉਹ ਪੱਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਇਕ ਪੱਤਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਫਿਲਮ ਫਲਾਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ।" ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, "ਮੈਂ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਾਂ ਪਰ ਇਥੇ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾ ਕੇ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਕੋਈ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, (ਹੱਸਦੀ ਹੈ)"। ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੇਚਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟੀ ਆਰਿਆ :

ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜੇਬ ਖਰਚ ਕਮਾਉਣ ਖਾਤਰ ਉਹ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ' ਡਿਗਰੀ ਹੈ। 40 ਸਾਲਾ ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟੀ ਨੇ ਬਤੌਰ ਨਿਰਮਾਤਰੀ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ 1998 ਵਿਚ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਭੱਟ ਸਟਾਰਰ ਫਿਲਮ 'ਅੰਗਾਰੇ' ਨਾਲ ਸਹਿ-ਨਿਰਮਾਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟੀ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਲਗਭਗ 10 ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅਜ਼ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਫਿਲਮਕਾਰ ਗੋਲਡੀ ਬਹਿਲ ਦੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਸੋਨਾਲੀ ਬੋਦਰੇ ਦੀ ਨਨਾਣ ਹੈ। ਬਤੌਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੋਲਡੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਬਸ ਇਤਨਾ ਸਾ ਖਵਾਬ ਹੈ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟੀ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੂਜਾ ਭੱਟ :

ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਅਤੇ ਕਿਰਨ ਭੱਟ ਦੀ ਬੇਟੀ ਪੂਜਾ

ਭੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ (17) ਵਿਚ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਡੈਂਡੀ' ਨਾਲ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵਿਚ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਸਫ਼ਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋ ਕੁ ਦਰਜਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪੂਜਾ ਭੱਟ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਪੂਜਾ ਸੀ।

'ਤਮੰਨਾ' ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ 'ਸਰ', 'ਪਾਪ', 'ਜ਼ਖਮ', 'ਰੋਗ', 'ਹਾਲੀਡੇ' ਅਤੇ 'ਜਿਸਮ-2' ਵਰਗੀਆਂ ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਪੂਜਾ ਕੋਲ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੀ ਕੋਈ ਡਿਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਬਜਟ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਉਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਜਿਸਮ-2' (ਸੰਨੀ ਲਿਓਨ-ਰਣਦੀਪ ਗੁੱਡਾ) ਦੀ ਨਿਰਮਾਣ ਲਾਗਤ 7 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਹਫਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ 21 ਕਰੋੜ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਜਾ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵੀ ਜਾਵਾਂਗਾ : ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡਣ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਤੇ ਨਾਇਕ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਹਰ ਅਦਾ ਦੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਵਾਨੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਮੇਲ ਕਰਾ ਦੇ ਰੱਬ' ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਿੱਪੀ ਨੇ

'ਜੀਹਨੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਲੁੱਟਿਆ', 'ਮਿਰਜ਼ਾ', 'ਕੈਰੀ ਆਨ ਜੱਟਾ', 'ਸਿੰਘ ਵਰਸਿਜ਼ ਕੌਰ' ਅਤੇ 'ਲੱਕੀ ਦੀ ਅਨਲੱਕੀ ਸਟੋਰੀ' ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਪੱਕ ਅਦਾਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੀ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਬਲਾਕਬਸਟਰ ਫਿਲਮ 'ਕੈਰੀ ਆਨ ਜੱਟਾ' ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਉਸਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ

'ਸਿੰਘ ਵਰਸਿਜ਼ ਕੌਰ' ਅਤੇ 'ਲੱਕੀ ਦੀ ਅਨਲੱਕੀ ਸਟੋਰੀ' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਉਹ ਚੋਟੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਾਕਾਰ ਹੈ। 26 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ 'ਬੈਸਟ ਆਫ ਲੱਕ' ਰਿਲੀਜ਼ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼-
ਇਸ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
ਇਹ ਫਿਲਮ 'ਸਪੀਡ ਰਿਕਾਰਡਜ਼', 'ਗੁਰਫਤਹਿ ਫਿਲਮਜ਼' ਅਤੇ 'ਸਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨਜ਼' ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਇਕ ਸੰਪੂਰਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘੂ ਅਤੇ ਰੋਹਿਤ ਜੁਗਰਾਜ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘੂ ਹਨ।

ਜੈਜੀ ਬੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ? - ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ, ਜੈਜੀ ਭਾਅ ਜੀ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸਭ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਦਰਸ਼ਕ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ। ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਦਮਦਮ ਅਦਾਕਾਰ ਪੁਨੀਤ ਇੱਸਰ, ਅਦਾਕਾਰਾ ਸਿਮਰਨ ਮੁੰਡੀ, ਸੋਨਮ ਬਾਜਵਾ, ਬਿਨੂੰ ਢਿੱਲੋਂ, ਬੋਬੀ ਬੋਦੀ ਅਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਅਨਮੋਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਕੋਮਰਾਮੈਨ 'ਮਿਰਜ਼ਾ' ਅਤੇ 'ਲੱਕੀ ਦੀ ਅਨਲੱਕੀ ਸਟੋਰੀ' ਫੋਮ ਟੌਬੀ ਗੋਰਮੈਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕ ਰੰਗ ਨਾਲ ਉਘੇ ਸੰਗੀਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਤਿੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰੰਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਸਕ੍ਰੀਨ ਪਲੇਅ ਧੀਰਜ ਰਤਨ ਵਲੋਂ ਰਚੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਸਿੰਘ ਵਰਸਿਜ਼ ਕੌਰ' ਅਤੇ 'ਲੱਕੀ ਦੀ ਅਨਲੱਕੀ ਸਟੋਰੀ' ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹੋ?
ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹਰ ਫਿਲਮ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਸੋ ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੀ ਪੂਰੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਹਰ ਮਸਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ? ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅਕਤੂਬਰ ਜਾਂ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਸਟਾਰ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਕੀਤੀ ਮੇਰੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ 'ਭਾਅ ਜੀ ਇਨ ਪ੍ਰਾਬਲਮ' ਰਿਲੀਜ਼ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਬਜਟ ਅਤੇ ਸਟਾਰ ਕਾਸਟ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵੱਲ ਵੀ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ?
ਜੀ ਬਿਲਕੁਲ, ਜੇਕਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ 'ਟਿਕਟ ਟੂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ' ਵੀ ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ।

— ਹਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਪਛਾਣ ਦੇਵੇਗੀ ਫਿਲਮ 'ਹਾਣੀ'

ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਵੇਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਦਾ ਘੇਰਾ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦੌਰ 'ਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ' ਤੇ 'ਲੱਗ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਂਗ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਵਾਲੇ ਦੌਰ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਰੂਹ ਦੀ ਮਿਆਰੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਨਾਲ ਨਾਮਵਰ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਤੇ ਨਾਇਕ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ 'ਹਾਣੀ' ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਵਿਸ਼ੇ, ਕਿਰਦਾਰਾਂ, ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਫਿਲਮ ਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਲੰਬਾ ਅਰਸਾ ਯਾਦ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ 'ਚ ਬਣਨ ਵਾਲੀ 'ਹਾਣੀ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹਰੇਕ ਕਿਰਦਾਰ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਅਦਾਕਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਕਾਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਨਾਮਵਰ ਗਾਇਕ ਤੇ ਨਾਇਕ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ, ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਤੇ ਨਵਾਂ ਚਿਹਰਾ ਮਹਿਰੀਨ ਕਾਲੋਕਾ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ 'ਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹੀ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਦੁੱਗਲ, ਅਨੁਜ ਸਚਦੇਵ, ਸ਼ਵੇਤਾ ਗਰੋਵਰ, ਸੋਨੀਆ ਮਾਨ, ਰੋਣਕੀ ਰਾਮ (ਬਲਵਿੰਦਰ ਵਿੱਕੀ), ਭਜਨਾ ਅਮਲੀ (ਗੁਰਦੇਵ ਢਿੱਲੋਂ), ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਅਖਤਰ, ਬਾਲਕਿਸ਼ਨ ਬਾਲਾ, ਅਨੀਤਾ ਮੀਤ, ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਮਾਨਸਾ, ਗੁਰਸਰਨ ਮਾਨ ਕੈਨੇਡਾ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਰੂਪੀ ਤੇ ਬਿੰਦਰ ਸੰਧੂ ਵੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ 'ਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹੀ ਅਤੇ ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਨਾਮਵਰ ਕੋਮਰਾਮੈਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਾਮਾਨੰਦ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਪਹਿਰਾਵਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਮਿਆਰੀ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਵਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜੈਦੇਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸੰਗੀਤਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ, ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਅਖਤਰ ਵਰਗੇ ਸਥਾਪਿਤ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਾਲਕਿਸ਼ਨ ਬਾਲਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਾਇਕ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਰੂਹ ਦੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰੇਗੀ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ-ਪੁਰਾਣੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਯਾਸ ਚੋਪੜਾ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹਰੇਕ ਪੱਖ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਛਾਪ ਛੱਡੇਗਾ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਕਾਰ ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਇਹ ਫਿਲਮ ਵਿਰਾਸਤ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਕਲਾਤਮਕ ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਇਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫਿਲਮ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।" 'ਹਾਣੀ' ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਫਿਲਮੀ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਾਇਕਾ ਮਹਿਰੀਨ ਕਾਲੋਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਅਦਾਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਨਵੀਂ ਪਛਾਣ ਮਿਲੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਹੋਰਨਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਫਿਲਮ ਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੈ।"

— ਅਮਿਤੋਜਦੀਪ

ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਨੇਤਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਾਰਟੀ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ। ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਮੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਚੋਣ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ, ਦਲ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ, ਉਸਦਾ ਸੰਚਾਲਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਸੌਂਪਦਿਆਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਰੰਭ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘਟ-ਤੋਂ-ਘਟ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 15 ਤੋਂ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਗਲ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਤੇ ਕਈ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 35 ਤੋਂ 38 ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਵੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫੀਸ ਹੀ ਇਕੱਠੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏ, ਸਗੋਂ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਦਰਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਜੇ ਲੋੜ ਸਮਝੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਦਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਮੈਂਬਰ-ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਗਠਤ ਕਰ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ

ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧੇਰੇ ਸੀਟਾਂ ਪੁਰ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਇਸ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 12 ਤੋਂ 15 ਸੀਟਾਂ ਪੁਰ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਘਟੋ-ਘਟ ਸੱਤ (7) ਸੀਟਾਂ ਪੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਇਗਾ। ਹੋਰ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸੇ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਸ.

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਅਜੀਤ'

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀ-ਹਜ਼ੂਰੀਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੂਸਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀ-ਹਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਂਦੇ, ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਟਾਲਮਟੋਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਲਸਰੂਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਫ਼ਬੀ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਵੀ ਕਿਹਾ, ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹੇ ਆਮ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਣ ਤੇ ਤੁਲ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਕੀ ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਸਫਲ ਹੋਣਗੇ? : ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੁਰ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਰਖੀ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਰਾਜਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਣ ਉਹ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਗਲਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਉੱਤਰ ਜਾਣ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਉਤਰਨੀਆਂ ਸਹਿਜ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਕਾਰਣ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਪਰ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ

ਇਹ ਰਾਜਨੈਤਿਕ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼੍ਰੀ ਗਡਕਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗਡਕਰੀ ਨੂੰ ਸਾਫ ਤੌਰ ਤੇ ਦਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਘਟ ਅਨੁਮਾਨਣ ਦੀ ਭੁਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਲ ਦੀ ਹੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਜਿੱਤ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀਟਾਂ ਪੁਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ

ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੀਆਂ 46 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 38 ਸੀਟਾਂ ਪੁਰ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਮਤਦਾਨ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕੁਲ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਜੋ ਚਾਰ ਲੱਖ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਦਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਮਤ ਹੀ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਲ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਤ੍ਰ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੀ ਹੈ।

ਉਸਦੇ ਵਿਰੁਧ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਤ ਪਏ, ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਭਗ 65 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 70 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀਟਾਂ ਪੁਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 15 ਤੋਂ 25 ਸੀਟਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮਤਦਾਤਾ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਪੁਰ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਾਂ ਉਤਰਨੀਆਂ ਹੀ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਜਿਤਨੀਆਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਉਤਰ ਸਕਣ।

ਯੂਕੇ ਨੇ ਗੇਂਦ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੇ ਪਾਲੇ ਵਿੱਚ ਖਿਸਕਾਈ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਦਿੱਲੀ-ਯੂਕੇ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਯੂਕੇ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਪੁਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ-84 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਅਤੇ ਸਰਵਚ ਧਾਰਮਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ. ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚੋਂ ਨਵੰਬਰ-84 ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਇਮ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਸੋਂ ਉਸ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰਖਵਾਇਆ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁਧ, ਆਈਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ-84 ਦੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਯੂਕੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਨੇ ਨਵੰਬਰ-84 ਦੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਂ ਪੁਰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ, 84 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ।

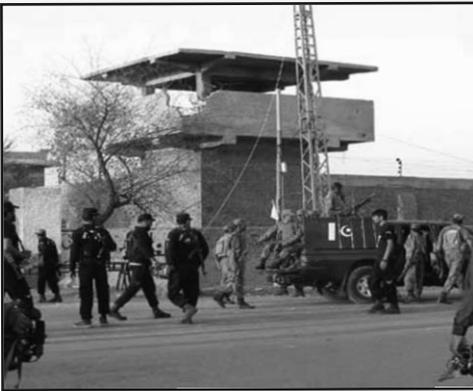
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ 'ਗੁਨਾਹ' ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਪੁਰ ਸੰਮਨ ਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਮੰਗਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਕ ਮਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਤਨਖਾਹ (ਧਾਰਮਕ ਸਜ਼ਾ) ਲਾਉਣਗੇ?

...ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ : ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਵੰਬਰ-84 ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੇ ਪਾਲੇ ਵਿੱਚ ਖਿਸਕਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਉਭਾਰਦੇ ਹਨ?

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ

ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਕੈਦੀ ਬੰਦ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈਆਂ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਧੀਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਰਹੱਦ ਬਾਰੇ ਭੰਬਲਭੁਸਾ ਹੋਣਾ ਕਈ ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਮੋ-ਕਰਮ 'ਤੇ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੇਖ਼ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਮਾੜੇ ਵਰਤਾਓ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ

ਕੈਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਸੱਦਦ ਸਬੰਧੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਅਮਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਖ਼ਾਤਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ 'ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ' ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬੰਦ 11 ਭਾਰਤੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ, ਜੋ ਉਸੇ

ਭੁਗਤਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁੜ

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਦ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੈਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੁਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾ-ਸਕੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਖ਼ਮਿਆਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ

ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਦਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੂਟਨੀਤਕ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕੈਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਰਤਾਓ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਖਾਈ ਨੂੰ ਭਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਗੜੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਭੈੜੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਨਾ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਨਾ ਬਣਦੀ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਗ੍ਰਹਿ ਨਛੱਤਰ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ, ਮਰੇ ਹੋਏ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਘਰ ਵਿਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਝਗੜੇ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਘਾਟਾ, ਕਲ-ਕਲੇਸ਼, ਬੱਚੇ ਕਹਿਣਾ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਣ, ਘਰ ਦਾ ਨੰਬਰ ਚੈਕ ਕਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਕੰਮ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਉਪਾਅ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

510-557-7009

SATWINDER SINGH

ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕਾਰ ਮਕੈਨਿਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਰ ਠੀਕ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੌਂਦ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਜ਼ਬ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

CHEVY ਕਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ

India ਤੋਂ Automobile ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

510-703-3994

satwinder.sekha@gmail.com

ਸਿਹਤ ਖਜ਼ਾਨਾ

ਸੁਖੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੰਤਰ

ਜਦੋਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਮਿਲ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ-ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਭਰ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਮਿਠਾਸ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸੁਖੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਔਰਤਾਂ-ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਅਤੇ ਮਰਦ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰੀ ਮਰਦ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰੀ ਔਰਤ ਸਾਥੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ 'ਤੇ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣਗੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਖੱਟਾਸ ਆਉਣੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ। ਕੰਮਕਾਜ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਹਲਕਾ-ਫੁਲਕਾ ਸੱਭਿਅਕ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਹੀ। ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ, ਕਦੇ ਮਦਦ ਲਵਾਂਗੇ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੋਈ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦਿੱਤਾ

ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਔਰਤ ਜਾਂ ਮਰਦ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਸੰਪੂਰਨ ਅਵਤਾਰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਕਦੇ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਤਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਦੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਜਾਦੂ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਬਿਖੇਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਇਹ ਸਮਝੇਗਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਂਢੀਆਂ-ਗੁਆਂਢੀਆਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਭੜਕਾਉਣ 'ਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਹਿਮ ਨਹੀਂ ਪਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਮਾਨਸਿਕ

ਤਣਾਓ, ਥਕਾਵਟ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਕਰਕੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਸਾਂਤ ਰਹੋ, ਮਾਮਲਾ ਠੰਢਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗੱਲ ਖੁਦ-ਬਖੁਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਜਾਂ ਮਰਦ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਬੋਝ ਨਾ ਪਾਓ, ਸਗੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਲੱਗ ਸਕੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਤੁਹਾਡੇ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਸਕੇ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਕੰਮਕਾਜੀ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਬਾਹਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਮਦਦ ਦੇਣ ਅਤੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ, ਸੰਵਾਰਨ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਉਣ।
- ਡਾ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ

ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰ

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਬੜੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੀਮਿਟ, ਕੰਕਰੀਟ, ਰੰਗ ਰੋਗਨ, ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਮਕਾਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਮਕਾਨ ਰੂਪੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਘਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਅਪਣਾ ਮੁਕੱਦਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬੱਚਾ ਸਭ ਤੋਂ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਪਨ ਦੀ ਉਮਰ ਕੱਚੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਐਲਫਰਡ ਐਮ.ਲੀ. ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚਾ ਇੱਕ ਬੜੀ ਲਚਕਦਾਰ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹੇ, ਢਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਘਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ 'ਤੇ ਬੜਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਥਨ ਮੁਤਾਬਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ

ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਘਾਤ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਘੜੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹਰ ਚੰਗੀ-ਮੰਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਨਕਲ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ 90 ਫੀਸਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ 'ਤੇ ਬੜਾ ਖਿਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ-ਕੱਟ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸੱਟ ਜਾਂ ਪੀੜ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਚੋਟ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਵੈਮਾਨ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਢੀਠਪੁਣੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਬੱਚੇ ਬਦਤਮੀਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਆਰ. ਐਸ. ਈਲਿੰਗਵਰਥ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸਖ਼ਤੀ ਤੇ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਦੇ ਖੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਜ਼ਾ ਜਿੰਨੀ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ ਉਨੀ ਹੀ ਘੱਟ ਕਾਰਗਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਿੰਨੀ

ਘੱਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਨੀ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਅਸਰਦਾਇਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾੜੀ-ਮਾੜੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਝਿੜਕਣਾ, ਝੱਬਣਾ, ਡਰਾਉਣਾ, ਫਿਟਕਾਰਨਾ ਤੇ ਦੁਰਕਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੜੇ ਗ਼ਲਤ ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਬੱਚੇ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ

ਕਈ ਵਾਰ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਵਰਗੇ ਕਦਮ ਵੀ ਚੁੱਕ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਚੋਰੀ ਇਸ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਿੰਦਗੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਗਾੜ-ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਅੱਲ੍ਹੜਪੁਣੇ ਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੇਬ ਖਰਚਾ 900 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਬਜਟ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿੱਤੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ

ਫ਼ਜ਼ੂਲ-ਖਰਚੀ, ਡੱਬਾਬੰਦ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਸਿਰਦਰਦ, ਨਿਗ੍ਰਾ ਦਾ ਘਟ ਜਾਣਾ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ, ਗੁਰਦੇ, ਮਿਹਦੇ ਦੀਆਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਖੁਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਪਿਆਰ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਚਾ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਅੜਾਉਣ ਤੋਂ ਵਰਜਣ ਹਿੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਵਿਕਾਸਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੇ ਉਹ ਕੁਝ ਗ਼ਲਤੀ ਵੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦੇ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰੋ, ਆਪਣੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਸਾਦੀ, ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਪਣਾਓ।

- ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੱਕਰ

ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਦਾ ਦਰਦ

ਸਿਰਦਰਦ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਮ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ ਅੱਧੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਸਿਰਦਰਦ ਜਾਂ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਨਿਊਰੋਬਾਇਓਲੋਜਿਕ ਡਿਸਆਰਡਰ ਹੈ। ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਦਾ ਦਰਦ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਖ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਦਰਦ ਸਿਰ ਦੇ ਉਪਰ ਇੱਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੱਕ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਲੋਕ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਲੱਗਭਗ ਅੱਧੇ ਇਲਾਜ ਨੂੰ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕਾਰਨ
* ਖਾਨਦਾਨੀ ਕਾਰਨ
* ਕੰਮ ਦੀ ਥਕਾਵਟ, ਸਟ੍ਰੈੱਸ
* ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੋਜਨ ਨਾ ਖਾਣਾ
* ਤੇਜ਼ ਗੰਧ (ਪਰਫਿਊਮ ਜਾਂ ਪੌਟ ਦੀ)
* ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂ ਘੱਟ ਨੀਂਦ
* ਤੇਜ਼ ਰੋਸ਼ਨੀ
* ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਸੱਟ
* ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ
* ਹਾਰਮੋਨ ਤਬਦੀਲੀ
* ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ, ਗਰਮੀ ਜਾਂ ਠੰਡ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ
* ਕੁਝ ਰਸਾਇਣ ਜਿਵੇਂ ਟਾਇਰਾਮਾਈਨ, ਫਿਨਾਇਲਿਏਥਾਇਲਾਮਾਈਨ, ਬੇਓਬ੍ਰੋਮਾਈਨ, ਕੈਫੀਨ ਅਤੇ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ੀਅਲ ਸਵੀਟਨਰ ਵੀ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੀਜ਼, ਬੀਅਰ, ਵਾਈਨ, ਕੋਫੀ, ਕੋਲੇ, ਆਂਡੇ, ਸੰਤਰੇ, ਪਾਲਕ ਅਤੇ ਟਮਾਟਰ ਵਿੱਚ ਟਾਇਰਾਮਾਈਨ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਚਾਕਲੇਟ ਵਿੱਚ ਬੇਓਬ੍ਰੋਮਾਈਨ, ਕੈਫੀਨ ਅਤੇ ਫਿਨਾਇਲਿਏਥਾਇਲਾਮਾਈਨ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁੰਦਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ?
ਦਿਮਾਗ ਦੀਆਂ ਉਤੇਜਿਤ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਟ੍ਰਾਇਜੈਮੀਨਲ ਨਰਵ ਨੂੰ ਕੈਮੀਕਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕੈਮੀਕਲ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਜ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਦਰਦ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਖਤਰਾ ਬਦਲਦੀ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਵੀ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਤਣਾਅ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਲ੍ਹੜ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੂੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧੇਰੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਲੱਛਣ

- * ਸਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਦਰਦ ਹੋਣਾ
- * ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਜਾਣਾ, ਧੁੰਦਲਾਪਨ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਚੱਕਰ ਆਉਣਾ
- * ਤੇਜ਼ ਸਿਰਦਰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੀ ਕੱਚਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਉਲਟੀਆਂ ਆਉਣਾ
- * ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਉਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਕਾਚੌਧ ਜਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਾ।
- * ਤੇਜ਼ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰਦਰਦ ਵੱਧ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਨਾ ਕਰਨਾ।
- * ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਫੇਡ ਹੋਣਾ
- * ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀੜੀਆਂ ਤੁਰਨ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣਾ।
- * ਉਠਣ-ਬੈਠਣ ਜਾਂ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਦਰਦ ਵੱਧ ਜਾਣਾ
- * ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣਾ, ਚਿੜਚਿੜਾਪਨ, ਥਕਾਵਟ, ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਮਿੱਠਾ ਜਾਂ ਨਮਕੀਨ ਖਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- * ਤੇਜ਼ ਸਿਰਦਰਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਚਾਰ ਤੋਂ 72 ਘੰਟੇ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਬਚੀਏ?

ਕੁਝ ਟ੍ਰਿਗਰਸ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦਰਦ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ, ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਰਹਿਣਾ, ਘੱਟ ਸੌਣਾ, ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ, ਸਫਰ ਕਰਨਾ, ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥਕਾ ਲੈਣਾ, ਟੈਂਸ਼ਨ, ਧੁੰਮਾਂ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕਸ, ਕੋਫੀ, ਸੋਇਆ ਸੋਸ, ਬੇਹਾ ਪਨੀਰ, ਫਿਲਕੋ ਵਾਲੀਆਂ ਦਾਲਾਂ, ਤਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਚਾਕਲੇਟ ਆਦਿ। ਇੱਝ ਕਰੋ
* ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਕਰੋ।
* ਸਿਰਦਰਦ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਓ।

ਗਦਰੀ ਮੇਲਾ ਅਗਸਤ 17, 2013

PARADE
(Sunday August 18)
Time: 12:00 noon - 2:00pm

Grand Marshal 2013
Bollywood Star
JIMMY SHERGILL

Co-Grand Marshal
ANARA GUPTA
Indian Model

PREM
Bollywood Singer

Kids masti corner

Kids Games, Rides,
Drawing Competition
and Lots of
Fun Both Days
For Details: Dharminder Dewan
(408) 621-6704

Chief Guest
SNITI MISHRA
SA RE GA MA PA Sensation

**GADAR CENTENARY &
150TH SWAMI VIVEKANANDA BIRTH
ANNIVERSARY CELEBRATIONS & PARADE**

15TH Thursday, Time: 6:30pm
Venue: San Jose
Indian Flag Raising and Kick off event presented by
San Jose Council Member Ash Kalra at San Jose City Hall

17TH Saturday, Time: 10am - 6:30pm
Venue: Fremont
10:00am - 12:00noon Free Health Fair
10:00am - 7:00pm Mela (Fair)
10:00am - 4:00pm Dance Competition
2:00pm - 5:00pm Drawing Competition
4:00pm - 6:30pm Singer Sniti Mishra
Bollywood Musical Extravaganza

18TH Sunday, Time: 10am - 6:30pm
Venue: Fremont
10:00 am - 6:30 pm Mela (Fair)
10:00 am - 11:00 am Cultural Program
12:00 pm - 2:00 pm Parade
2:00 pm - 3:00 pm Gala Celebrations with
Grand Marshal and Dignitaries
3:00 pm - 6:30 pm Singer Sniti Mishra Bollywood Musical
Extravaganza
Banquet with Grand Marshal at San Jose Airport Garden Hotel
for ONLY Japra Inner Circle and Sponsors

**AUG
2013**

PLACE: 39439
Paseo Padre
Parkway,
Fremont
(Corner of Paseo Padre
and Walnut Ave.)

**Buy Tickets
Online**
for Festival Entry
and Banquet from
**FIAOnline.org
& Sulekha.com**

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼
ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ
ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਮੇਤ ਲੱਗੇਗੀ

Sponsors

Media Sponsors

**FEDERATION OF INDO AMERICANS
OF NORTHERN CALIFORNIA**

(Non Profit Tax Identification 77-01-77823)

1860 Mowry Ave # 200, Fremont, CA 94538

PARADE Call: Deepak Chhabra (510) 299-9771
SPONSORSHIP Call: Sonia (510) 938-8668
Vijay Thapar : (408) 561-1745
MEDIA CHAIR Call: Ritu Maheshwari (510) 304-5619
CULTURAL PROGRAM Call: Vijaya Aasuri (510) 421-3535
MELA BOOTHS Call: Priya Nayar : (510)275-4467
Mohinder Khanna : (510) 552-3302
Vikram Paul : (510)789-7520
Vijay Thapar : (408) 561-1745

For becoming a member, book a booth or sponsorship please visit: **www.fiaonline.org**

design Arvind Kotha

Manohar Lal Brothers

Jewellers

(415) 404-6580

Flagship Store: A-57, Central Market, Lajpat Nagar 2, New Delhi, India
+91-11-4666-6444 | +91-11-29832982 | info@mlbjewels.com